

„A gyerekek 43 százaléka képeket is tölt fel magáról a világhálóra, megadja lakcímét és a felkeresett helyeket. Számukra az online tér a legfőbb tájékozódási forrás, csak ezt követi a kortársakkal, szülőkkel és tanárokkal való beszélgetés. 47 százalékuk alkalmanként, ritkán vagy soha nem ellenőrzi az online információk valóságtartalmát.”

TARTALOM

1. láthatár

Újabb drasztikus intézkedésekkel reformálná a tanügyet a miniszter – Pap Melinda írása

10. láthatár

„Akiben teljes lett az idő” – 100 éve halt meg Ady Endre – Kiss Judit írása

14. lélekjelenlét

Milyen is a melegszívű fegyelmezés?

18. lélekjelenlét

Túl sok időt töltenek a virtuális térben a romániai gyermekek

20. iskola és kultúra

Csángó középiskolásoknak avattak kollégiumot Bákóban

21. lélekjelenlét

Tanulni is meg kell tanulni – tippek a tananyag hatékony elsajátításához

23. hivatalos

3. láthatár

Néptáncművészeti, táncoktatói alapképzés indul Kolozsváron

4. diákszemmel

Végzős diák a történelem bűvöletében – Antal Erika írása

6. iskola és kultúra

Lelkes diákok őrzik a patinás háromszéki műemléket – Szatmári Bence írása

8. portré

Új értelmet adni az átörökölt értékeknek – Laczi Julianna Zsófia írása

16. tanterem

A szellemi fejlődésnek is jól tesz, erősíti a közösséget a néptánc – Antal Erika írása

22. magánterület

Gyapjúpulóver és két sárga-fehér paca – Varga László Edgár írása

12.

Csökkenő gyereklétszám, magas színvonal a 69 éves Puck Bábszínháznál

FOTÓ: NICU CHERCIU

mk

- tanárszemmel
- diákszemmel
- szülői szemmel
- lélekjelenlét
- tanterem
- láthatár
- óvoda
- fotóriport
- hivatalos
- vakáció
- iskola és kultúra
- pályáz(z)atok
- magánterület
- térkép

Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást
2019-es évre!

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2018–2019-es tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

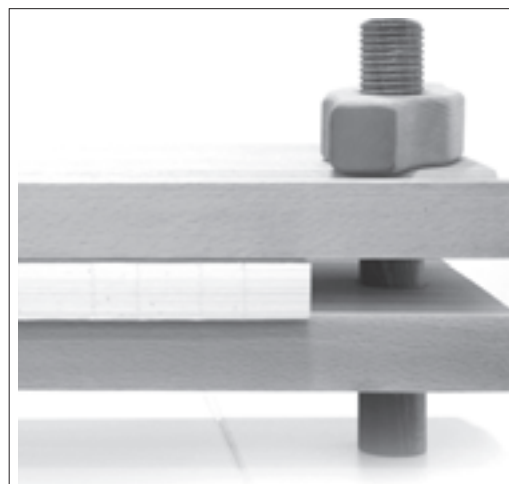
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímrre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatasi> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatasi

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

Ecaterina Andronescu a diákoknak táblagépekkel kedveskedne, a tanárokat azonban megregulázná

Újabb drasztikus intézkedésekkel reformálná a tanügyet a miniszter

Vizsgáztatná a pedagógusokat, betiltaná a magánórát, csökkentené az iskolaigazgatók szabadságát – ez csak néhány Ecaterina Andronescu oktatási miniszter reformötlete közül. A diákok esetében a vakációt nyesné vissza, de a lépést mobiltelefonnal és táblagéppel ellensúlyozná.

Pedagógusoknak és diákoknak egyaránt számos újítást ígért az elmúlt hetekben Ecaterina Andronescu oktatási miniszter, aki továbbra sem fogy ki a romániai oktatási rendszer megreformálását célzó ötletekből. A tárcavezető legutóbb azzal állt elő, hogy a japán modellt tartja szem előtt, és ennek megfelelően módosítana az oktatási módszereken, illetve a tanév szerkezetén. Sőt japán példára a pedagógusok munkáját is jobban ellenőrizné, az oktatóknak tízévente vizsgáznuk kellene, és az általuk tanított szaktantárgy mellett az új oktatási pedagógiai módszerek ismeretéről is számot kellene adniuk.

Sőt a miniszter egyfajta vetésforgó alkalmazásától sem zárkozik el, melyet szintén Japánban látott. A távol-keleti országban ugyanis az oktatókat háromévente más-más iskolába helyezik ki a helyi hatóságok, és a legjobb tanárokat mindig oda küldik, ahol a legnagyobb szükség van rájuk. „De ezt nincs ahogyan alkalmazni a mi mentálisunkkal, azzal, ahogy a tanárokhöz és a helyi hatóságokhoz viszonyulunk” – ismerte el a japán modell és a román valóság közötti áthidalhatatlan távolságot.

A tanerők megregulázásáról ennek ellenére nem mondott le, Andronescut ugyanis a különórát is zavarják. A tárcavezető február elején tartott kolozsvári sajtótájékoztatóján úgy nyilatkozott, hogy az oktatási törvénnyel kellene szabályozni a magánórát tartását is, amit már egy korábbi miniszteri rendelettel megtiltottak. A tárcavezető szerint az sem etikus, hogy a tanítók saját after school programjaikra járassák az osztályukat. Igaz, attól sem zárkozik el, hogy a különórát átvegye az állami oktatási rendszer, ez esetben pedig a pedagógusok korrepetálnák saját diákjaikat. Andronescu szerint ugyanis a

FOTO • PIXABAY.COM

„Digitális forradalmat” is tervez az iskolákban a naponta új ötletekkel előálló miniszter

magánórát hatására jelentős tudásbeli különbség alakul ki a diákok között, amit valamilyen módon ellensúlyozni kell.

Megrovidítenék az igazgatókat

Az iskolaigazgatóknak sem kegyelmezne a miniszter, őket a szabadságok miatt büntetné. Egy új, közvitára bocsátott miniszteri rendelet szerint a jelenlegi 62-ről 25-re korlátozná az igazgatóknak járó szabadnapok számát. Ráadásul ezt kizárólag vakáció idején vehetnék ki, miközben azt is biztosítaniuk kell, hogy abban az időszakban legyen, aki felügyelje az országos vizsgákat. A szakszervezetek egyenesen gúnyolódásnak titulálták az intézkedést, Marius Nistor, a Spiru Haret szakszervezeti tömörülés elnöke szerint a szaktárca figyelmen kívül hagyja, hogy az igazgatóknak

számos tennivalójuk van, ráadásul versenyvizsgával nyerték el a tisztséget.

A román sajtó szerint a szaktárca a pénzhány miatt kénytelen fellépni a túl soknak vélt szabadnap ellen, az anyagi gondokkal küzdő Dăncilă-kabinetet az zavarja, hogy azoknak a pedagógusoknak, akik nem élnek a szabadnapokkal, ki kell fizetni ezek ellenértékét. A minisztérium egy tavaly szeptemberi jelentésében rámutatott: túl sokan kérik a ki nem vett szabadnapok kifizetését, főleg a nyugdíjba vonuló vagy rendszert elhagyó pedagógusok élnek a lehetőséggel, hogy visszamenőleg három évre ki kell fizetni nekik ezeket.

Digitális forradalom az iskolákban

Miközben a pedagógusok munkáját több módon is szabályozná, a diákoknak kedvező döntéseket hozna az új miniszter.

Például azt, hogy az iskolában is használhatnák mobiltelefonjaikat, melyekről számos pedagógus úgy tartja, hogy elvonják a gyerekek figyelmét az órától. Ecaterina Andronescu szerint a mobiltelefon 2019-ben már munkaeszközzé vált, ezért szerinte a drasztikus intézkedések helyett inkább arra kellene törekedni, hogy a gyerekek megfelelően használják. Arra a kérdésre, hogy szerte mi a teendő, ha a diák óra közben mobilozik, kitérő választ adott: minden iskola, osztály és tanuló különböző, így a tanárnak esetenként más-más módszert kell alkalmazni.

A tárcavezető nemcsak a mobilokkal támogatná az iskolai digitalizációt, hanem okostáblákkal és táblagépekkel is. Február elején arról beszélt, hogy legálább 2-3 hónapba fog telni annak a projektnek a gyakorlatba ültetése, amelynek keretében az iskolákat okostáblákkal, a tanulókat pedig táblagépekkel szerelik

A miniszter hibának nevezte, hogy a nulladik és az első osztályban a jelenlegi szabályok nem teszik lehetővé az évisméltést, ha a gyerekek gyenge a teljesítménye.

fel. A projekt anyagi támogatásához az Európai Bizottság jóváhagyására van szükség, ezért húzódhat el, indokolta a késést a miniszter. Elmondta, 400 millió euró támogatást kért erre a projektre, becslései szerint az összegből 90 000 osztályterembe tudna okostáblát venni, illetve 1,5–1,7 millió tanulót tudna táblagéppel ellátni, remélhetőleg már a jövő tanévtől.

Lakatot tennének a kerti vécékre

Szerencsére az iskolai modernizáció nem áll meg itt, úgy tűnik, a szaktárca végre azokra a tanintézetekre is gondol, ahol nemhogy okostábla, de öblítő vécé sincs. Ecaterina Andronescu, az Antena 3 televízió műsorában úgy nyilatkozott, hogy Romániában jelenleg 1460 iskola esetében van az udvaron az illemhely, és az idei költségvetésből 70 millió lejt különítettek el arra, hogy ezek helyébe új, benti vécéket

alakítsanak ki. Tavaly év elején még 2600 elmaradott iskola volt, illusztrálta a fejlődést a tárcavezető, aki szerint több mint ezer mellékhelyiség a helyi beruházások országos programjából (PNDL) épült. A további fejlesztésekre főleg Moldvában van szükség. Andronescu szerint a probléma legegyszerűbb megoldási módja az lenne, ha a kormány pénzt utalna az érintett önkormányzatoknak, amit célirányosan csak erre költhetnének.

Módosulna a tanév szerkezete

A szaktárca vezetője nemcsak beruházásokkal újítana az iskolákban, az oktatás rendjét is megváltoztatná. Például azzal, hogy már a jövő tanévtől lenyesse az általa túl hosszúnak ítélt téli vakációból. A Realitatea.net portálnak adott interjúban kifejtette: túl hosszú az iskolások jelenlegi, három hétig tartó téli vakációja, ezalatt elfelejtik a tananyagot. Ráadásul ezután nincs elég idejük felvenni a ritmust, hiszen a téli szünetet követő három oktatási hét után máris következik a félévközi szünet. A miniszter azt javasolja, hogy a téli vakáció az eddigi három helyett csak kéthetes legyen, és amikor lejár, január elején kezdődjön meg a második félév, kiiktatva a februári félévközi vakációt. Ez értelemeszerűen azt fogja eredményezni, hogy az első félév rövidebb, a második hosszabb lesz. Andronescu azt is elképzelhetőnek tartja, hogy korábban szervezzék meg a képességvizsgát és az érettségit. A tervezett módosításokat közvitára bocsátaná, és már a jövő tanévtől bevezetné.

Visszakoznia kellett az elsősöket illetően

Ecaterina Andronescu annyira új ötlettel áll elő, hogy nem csoda, ha egyes nyilatkozatai nem nyerek el a közvélemény tetszését. Például az, melyben azt ecsetelte, hogy már első osztályban meg kellene buktatni az arra érdemes kisdíákokat. A miniszter hibának nevezte, hogy a nulladik és az első osztályban a jelenlegi szabályok nem teszik lehetővé az évisméltést, ha a gyerekek gyenge a teljesítménye. „Felül kell vizsgálnunk ezeket a szabályokat, mert lám, hova jutottunk. A gyermekek eljutnak a nyolcadik osztályig úgy, hogy nem

tudnak írni és számolni, 36 százalékuk pedig nem kap átmenő jegyet a képességvizsgán” – érvelt. A nulladikos és elsős gyerekek évisméltőre buktatását a 2014/5115-es miniszteri rendelet tiltja. Eszerint a gyengén teljesítő diákoknak a következő tanévben kell bepótolniuk a hiányosságait.

A hatalmas felháborodás hatására visszakozott. Félreértették a szavait, mondta, soha nem állította azt, hogy szorgalmazza az előkészítő és elsős kisdíákok évisméltőre buktatását. Ki-jelentette, csupán azt a kérdést fogalmazta meg: miként lehetséges, hogy a nyolcadik osztályig eljutó diákok némelyike nem kap átmenő jegyet több tantárgyból? „Talán azért, mert hagy-tuk, hogy úgy jussanak el a nyolcadikig, hogy közben nem tanítottuk meg sem-

Túl hosszú az iskolások jelenlegi, három hétig tartó téli vakációja, ezalatt elfelejtik a tananyagot. Ráadásul ezután nincs elég idejük felvenni a ritmust.

mire őket?” – idézte fel. Andronescu szerint ezt a kérdésfelvetését értelmezte úgy a sajtó, hogy bevezetné a kisdíákok évisméltőre buktatásának lehetőségét. A Hotnews-nak elmondta, több elképzelése is van arra, hogyan lehetne felszámolni a funkcionális analfabetizmust, és ezeket belefoglalja az új tanügyi törvény készülő tervezetbe.

A miniszter által említett újítások kapcsán Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő a Krónika napilapnak úgy nyilatkozott: bár nyilatkozatok szintjén már rengeteg módosítást helyezett kilátásba a tárcavezető, a tanfelügyelőségek eddig még egyetlen esetben sem kaptak felszólítást ezek gyakorlatba ültetésére. „Minden héten előrukkolnak valami újdonsággal, amiből aztán mégsem lesz semmi” – fogalmazott az oktatási szakember. Hozzátette, a miniszter bejelentései kapcsán „rengeteg a kérdés, és nincsenek válaszok”.

PAP MELINDA

papmeli@yahoo.com

Néptáncművészeti, táncoktatói alapképzés indul Kolozsváron

Táncosutánpótlásra, szakképzett táncpedagógusokra van szükség Erdélyben, ezért néptáncművészeti egyetemi alapképzést indít a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) kolozsvári kara – jelentették be február közepén a kezdeményezők.

A táncművészeti, táncoktatói egyetemi alapképzést a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) kolozsvári kara a Magyar Táncművészeti Egyetemmel és a budapesti Hagyományok Házával együttműködve hozná létre – közölték az intézményvezetők február 12-i kolozsvári sajtótájékoztatójukon. Tonk Márton, a Sapientia kolozsvári karának dékánja elmondta: a néptáncoktatásra összpontosító szak akkreditációs iratcsomóját összeállították, az ideiglenes engedély beszerzése folyamatban van. A hároméves alapképzés első évfolyama az őszi tanévkezdéssel indul 10 tandíjmentes és 6 költségértéztéses hellyel. A dékán ugyanakkor arról is beszámolt, hogy ősztől egy olyan képzést is beindítanak, amely az erdélyi magyar hivatásos néptáncgyűttesek táncosai számára teszi lehetővé, hogy a Magyar Táncművészeti Egyetem diplomáját megszerezzék. Ez utóbbi képzés rendjét úgy állítják össze, hogy ne zavarja a táncgyűttesek programját: résztvevőinek havonta egy háromnapos intenzív kurzuson kell részt venniük. Elhangzott, Romániában öt hivatásos magyar néptáncgyűttes működik, ezért nagyon fontos a megfelelően képzett táncosutánpótlás, ráadásul az iskolákban zajló táncoktatásban is folyamatosan szükség van a szakképzett táncpedagógusokra. Bolvári-Takács Gábor, a Magyar Táncművészeti Egyetem rektora elmondta: a hivatásos néptáncosok számára indított hároméves képzéssel egyszeri alkalmat szeretnének biztosítani, hogy azok is felsőfokú diplomát szerezhessenek, akiknek eddig erre nem volt lehetőségük. A képzésen 30-40 táncos jelentkezésére számítanak. „Az öt

FOTO: HÁROMSZÉK TÁNCGYŰTTES/ÜRNÖSI LEVENTE MIHÁLY

Táncosutánpótlásra, szakképzett táncpedagógusokra van szükség Erdélyben

hivatásos erdélyi néptáncgyűttes közül a nagyváradi táncosai a budapesti egyetem hasonló nyíregyházi kihelyezett képzését választották” – idézte az MTI a rektort. Kelemen László, a budapesti Hagyományok Háza főigazgatója szerint Erdély a hagyományos magyar népi kultúra „szent földje”. A magyarországi együttesek is általában megtanulják az erdélyi tájegységek táncait. Ezért is rendkívül fontosnak tartotta a képzés elindítását, amellyel 28 év lemaradást próbálnak pótolni. Könczei Csongor néprajzkutató, a táncművészeti szak megbízott felelőse szerint azért is fontos az egyetemi táncoktatás beindítása, mert – mint mondta – Erdélyben több mint 300 néptáncgyűttes működik, és ezek élére így diplomás táncoktatók kerülhetnek. Magas szintű elméleti és gyakorlati tudás mellett egyéb táncnyelveket és tánctechnikákat,

mozgás- és előadó-művészeti ismereteket sajátíthatnak el a beiratkozók, és a szak elvégzésével táncművészként, táncpedagógusként helyezkedhetnek el. A kincses városi sajtótájékoztatón részt vettek az erdélyi hivatásos néptáncgyűttesek vezetői is. Barabási Attila, a marosvásárhelyi Maros Művészegyűttes vezetője elmondta: a képzéssel az erdélyi néptáncosok nagy álma valósul meg, hiszen a romániai bértörvény rendkívül kedvezőtlen helyzetbe sorolta azokat a hivatásos táncosokat, akik nem rendelkeznek egyetemi diplomával. Romániában jelenleg a bukaresti, a jászvásári és a marosvásárhelyi egyetemeken lehet koreográfusi diplomát szerezni, de a táncoktatással foglalkozó egyetemek egyike sem a hagyományos néptáncra helyezi a hangsúlyt.

Hírösszefoglaló

Az 1956-os forradalom erdélyi vonatkozásait is kutatja a tizenkettedikes marosvásárhelyi Forró-Bathó Ákos

Végzős diák a történelem bűvöletében

Forró-Bathó Ákos a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum végzős diákja, természettudományi osztályban tanul. Több történelmi témájú vetélkedő nyertese, olyan, a tanügyminisztérium által is elismert oklevelekkel rendelkezik, amelyeknek köszönhetően felvételi nélkül iratkozhat be a Babeş–Bolyai Tudományegyetem történelem karára. Eredményeinek köszönhetően magyarországi egyetemet is választhatna, de ő inkább itthon marad.

– Számos vetélkedőn bizonyítottam már, hogy otthonosan mozogsz a történelem területén. Ez azt jelenti, hogy nem is kell már felvételizned, hanem bejutottál a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem történelem szakára?

– Bizonyos versenyeredményeim alapján kaptam olyan okleveleket, amelyeknek köszönhetően az egyetem helyet biztosított nekem. Ez azt jelenti, hogy leérettségizem, megkapom az érettségi bizonyítványomat, és megyek, beiratkozom, és fel vagyok véve az egyetem-

re. Az egyetem honlapján úgy szerepel, hogy érdemi jeggyel felvett diák vagyok, ami azt jelenti, hogy az érettségi átlagomtól függetlenül 10-es jeggyel jutottam be. A történelem egyetememen az érettségi jegy száz százaléka számít felvételi jegynek, kivéve, ha a diáknak vannak olyan oklevelei, amelyek

azt bizonyítják, hogy a minisztérium által elismert vetélkedőkön első, második vagy harmadik helyezést ért el.

– Milyen versenyeken vettél részt, mit kutattál?

– Tavaly tizenegyedikesként részt vettem az erdélyi regionális tudományos diákkonferencián. Ezt egy magyarországi alapítvány, a kutató diákok országos szövetsége és a kutató diákok alapítványa közösen szervezi Magyarországon. A teljes Kárpát-medencei magyarságot átfogó versenyről van szó, hiszen a magyarországi diákok mellett erdélyiek, délvidékiek, felvidékiek, kárpátaljaiak vetélkednek. Az a feltétel, hogy mindenképpen kutassanak a résztvevők, tudják a diákok felmutatni önálló munkájuk eredményét, nem lehet csak úgy összemásolni egy dolgozatot. Ezért van az, hogy a kész, papírra írt dolgozatot nem kell leadni, csak egy egyoldalas kivonatot, és ott a versenyen 10 percen belül bemutatni egy powerpointos bemutató segítségével az adott témát. Én ezt a versenyt nyertem meg, az erdélyi szakaszt. Az 1956-ban szervezkedő, akkor baróti diák Moises Márton életét kutattam és dolgoztam fel, ezzel sikerült Nagyenyeden tavaly ezen a versenyen első helyet szereznem, és továbbjutnom a magyarországi fordulóra. Az abból áll, hogy 5-6 nyertes dolgozat vetélkedik a magyarországi döntőben szintén szekciókra leosztva. Volt két szlovákiai dolgozat, két délvidéki, illetve az enyém és még egy Sopron környéki néphagyományról szóló munka. Ezen is sikerült jól szerepelnem, a szekció nagydíját nyertem el a dolgozatommal, ami azt jelenti, hogy ha én Magyarországon szeretném folytatni a tanulmányaimat, mivel ott pontrendszer van, kaptam plusz 30 pontot. De nem szándokozom odamenni, én Kolozsvárra készülök. Ezenkívül tavaly is megszervezték itt, a marosvásárhelyi Bolyaiiban az úgynevezett multidiszciplináris tantárgyversenyt. Ezt az összes olyan tantárgyból szervezik, amiből nincs az

erdélyi magyar diákoknak külön tantárgyversenye – fizika, kémia, informatika, biológia, földrajz, történelem. Ezt is sikerült megnyernem. A versenyen olyan oklevelet kaptam, amiről szintén azt mondták, ilyenekkel is vettek fel már jelentkezőket az egyetemre.

– A történelem iránti érdeklődésed mikor kezdődött?

– Nagyon régen. Édesanyám a Mentor Kiadónál dolgozott, mikor születtem, és ott több történelmi témájú könyvet adtak ki. Persze minden könyvbemutatón ott voltak a szüleim, és vittek engem is.

Az 1910 és 1913 közötti marosvásárhelyi bűnügyekről végzett kutatásaimat mutattam be.

A korabeli sajtóban megjelent bűnesetek azért is érdekesek, mert a város fejlődésére, a Kultúrpalota megépítésére gondolt mindenki, ha erről a korszakról hall.

A család megnézte Csík-somlyón az István, a király című rockoperát, engem is elvittek, és bár nem tudtam, nem értettem, hogy mit nézek, akkor töltöttem a 3. évet, tetszett, és meghatározta a magyar történelemhez való vonzódásomat.

re. Az egyetem honlapján úgy szerepel, hogy érdemi jeggyel felvett diák vagyok, ami azt jelenti, hogy az érettségi átlagomtól függetlenül 10-es jeggyel jutottam be. A történelem egyetememen az érettségi jegy száz százaléka számít felvételi jegynek, kivéve, ha a diáknak vannak olyan oklevelei, amelyek

2003. augusztus 20-ai programként a család megnézte Csík-somlyón az István, a király című rockoperát, engem is elvittek, és bár nem tudtam, nem értettem, hogy mit nézek, akkor töltöttem a 3. évet, tetszett, és meghatározta a magyar történelemhez való vonzódásomat. Azután egy könyvvásáron édesanyám vett egy Királyok könyve című könyvet, amely az összes Magyarországon és Erdélyben uralkodó király és fejedelem életét ismertette egy-két oldalon, és én ezt 4 éves koromban a nagyszüleimnél lapozgattam. Olvasni nem tudtam, néztem a képeket, és megtetszett. Ezután egyre több történelmi könyvet kaptam születésnapomra, és így kialakult az évek során, hogy nemcsak a magyar, de a világtörténelem felé is fordultam, kezdtem olvasni,

és most végül itt vagyok, és történész szeretnék lenni. Aztán 9. osztály előtt, a kisérlettség előtt gondolkoztam, hogy menjek társadalomtudományi osztályba, vagy iratkozzam természettudományra, mert a mateket, kémiát viszonylag értettem. Végül az utóbbi mellett döntöttem, és nem bántam meg. Már azért sem, mert igaz, hogy azt mondták, ott csak heti egy történelemóra van, de vannak olyan ismerőseim, akik történelemgyetemen végeztek, és nem társadalomtudomány osztályból jutottak be az egyetemre. Ők biztattak, nem lesz nagyon gond, egy kicsit rá kell dolgozni. Szerintem az eredményeim bizonyítják, hogy tudok annyit, mint egy teljesen átlagos társadalomtudomány osztályba járó diák.

– *Ha ennyire szereted a történelmet, a családnak is megkönyítetted a dolgát, ami a karácsonyi, születésnap ajándékozást illeti.*

– Igen, szép történelemkönyv-gyűjteményem van otthon. Most lehet, hogy túlzok, de ami nem szépirodalom a polcomon, az mind történelem. A magyar mellett világtörténelmi atlaszok sorakoznak a polcon, még sporttörténelem is van. Elég széles a kínálat, mert a versenyeken szerzett jutalomkönyvek is ott vannak. Nem porfogók, használok, és fogom is használni ezeket a köteteket.

– *Ha ki kellene emelned, melyik a kedvenc történelmi korszakod? Vagy mit tervezel, melyik korszakkal foglalkoznál a továbbiakban szívesen?*

– Kedvenc korszakom kimondottan nincsen, érdekel az első és második világháború, amiről a családban is sokat meséltek, aztán a második világháború utáni történetek vagy az erdélyi fejedelemségek kora. A magyar történelemből az Árpád-ház az a korszak, ami miatt megszerettem a történelmet. Amikor a Balatonon nyaraltunk jó pár éve, Siófokon voltunk, és nekem volt egy olyan kérésem, hogy nézzük meg a tihanyi apátságot azért, mert ott van eltemetve I. András király, a tihanyi alapítólevél kiadója, amit úgy tartanak, hogy az első magyar nyelvemlék: ebben van a „Fehérvárra menő hadi útra” mondattörredék. A család megvette a hajójegyet, és felhajóztunk Tihanyba. Rengeteg olyan vakációt szerveztek a szüleim, amely a magyar történelem egy-egy eseményének a helyszínéhez kötődött,

és ez is meghatározza nálunk a családi nyaralásokat. Szerencsére a húgom is érdeklődik ezek iránt, és nem mondja, hogy na, megint kell menni, mert a bátyámnak megint van valami, amit talált. Pár évvel

felvenni ezekkel az emberekkel a kapcsolatot, elmenni, beszélni velük.

– *Milyen versenyekre készülsz éppen?*

– Már részt vettem idén egy diákköri

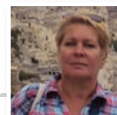
Forró-Bathó Ákos: „a második világháború, a kommunizmus korszakát szeretném kutatni, hiszen az időben még nem áll nagyon messze a jelentől”

ezelőtt megnyíltak az I. világháború aktái, lejárt a záradéki idő, és amire én odakerülök, addigra lehet, hogy megnyílnak a II. világháború iratai is, majd a kommunizmus időszakából származók is, és rengeteg információt őriznek ezek a dokumentumok. Ezeket szeretném kutatni. Azért is, mert a korszak időben nincsen messze tőlünk, és mégis rejthetnek olyan információt, amiről eddig nem írtak. A korábbi korokból, az Osztrák–Magyar Monarchia idejéből vagy az 1848-as eseményekről elég sok tanulmány született, és arról nehezebb újat mondani. De az még a jövő zenéje, hogy mit fogok kutatni. Ami biztos, hogy szeretnék kutatni, mert amikor elvégeztem tavaly ezt a kutatást, nagyon élveztem minden egyes percét. Elmentem azokra a helyekre, amelyek jelentősek voltak, beszélgetni olyanokkal, akik személyesen is ismerték, és jó barátai voltak Moises Mártonnak, vagy esetleg sors társai. Az illetőt is elzárták, vagy azért, mert beszélt, esetleg levelezett vele, vagy mert ő is ott volt abban a diákcsoportban, amelynek tagjai 1956 novemberében elindultak a magyar határ felé, hogy átszökve segítsék a magyar forradalmárokat. Tehát nagyon izgalmas történetek vannak. Határozottan megszerettem a kutatást,

konferencián, amelyre az 1910 és 1913 közötti marosvásárhelyi bűnügyekről végzett kutatásaimat mutattam be. A korabeli sajtóban megjelent bűnesetek azért is érdekesek, mert a város fejlődésére, a Kultúrpalota megépítésére gondol mindenki, ha erről a korszakról hall. Pedig sikkasztások történetek, gyilkosságok, terményrablás, bordélyházi afférok is történtek, olyasmik, amiről nem szoktunk beszélni, de a sajtóban ott a nyomuk, nem lehet letagadni. Ezzel harmadik helyezést értem el a versenyen, és ez feljogosít arra, hogy Szentesre menjek a tavasszal, ott fogják megrendezni a magyarországi szakaszt. A Magyarországon elért tavalyi helyezésemnek köszönhetően bemutathatom a dolgozatomat egy egyetemistáknak kiírt versenyen, vagyis én is versenyezhetek az egyetemistákkal. Megpróbálom még a májusi, a Bolyaiban szervezett multidiszciplináris versenyt is, igyekszem minél jobban felkészülni. Nem azért, hogy helyezést érjek el, hanem hogy lássák, nem ülök otthon ölbe tett kézzel.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

Megújul, gyerekekkel népesül be az egykori kézdivásárhelyi minorita rendház

Lelkes diákok őrzik a patinás háromszéki műemléket

Az Európai Unióban követendő példaként említett Örökségünk Őrei – Fogadj örökbe egy műemléket! országos örökségvédelmi vetélkedőn részt vevő csapatok Kolozs, Maros és Szatmár megyében versenyeznek a regionális döntőbe való továbbjutásért. A diákoknak össze kell állítaniuk egy tevékenységnaplót, amely tartalmazza az online és offline munkáikat. A szakmai zsűri megyénként három csapatot juttat a márciusi

Sarány Kriszta, a kézdivásárhelyi csapat vezetője

regionális döntőbe. Generációnevelő az Örökségünk Őrei mozgalom. „Az uniós csatlakozás legnagyobb haszonélvezői a fiatalok. Ez a generáció szabadon utazik, tanul, dolgozik az Unió területén. A mi feladatunk az, hogy a fiatalok számára olyan otthont teremtsünk, ahol jó élni, és ahova megéri visszatérni. Ezt értük és velük közösen kell megtennünk. A Navracsics Tibor, az Európai Bizottság oktatásért, kultúráért, ifjúságpolitikáért és sportért felelős biztosának fővédnöksége alatt álló Örökségünk Őrei verseny a közös munkának nagyon jó

példája, a fiatalok mindig bebizonyítják, érdemes velük együtt tervezni, dolgozni. Az Örökségünk Őrei mozgalom olyan generációt nevel, amely fontosnak tartja épített örökségünk megbecsülését, és amely nemcsak nyilatkozatokban, hanem tettekben is hozzájárul annak védelméhez” – mondta el Hegedüs Csilla, az RMDSZ kultúráért felelős ügyvezető alelnöke. A verseny kezdete óta már több mint 160 épületet fogadott örökbe, és hívta fel a figyelmet az épített örökség fontosságára az a 3000 fiatal, aki bekapcsolódott a mozgalomba. Az idei évad rekordot döntött, hiszen több mint 600 diák szállt versenybe, ugyanakkor a mozgalomba Szatmár, Bihar, Máramaros és Kovászna megye is bekapcsolódott, 13 megyére bővítve ki ezt. „Az erdélyi magyar közösségnek olyan kulturális és épített öröksége van, amelyre joggal lehet büszke, és amelyet át kell mentenie, meg kell őriznie az utókor generációi számára, hogy jó legyen itthon, Erdélyben élni. A 2012-ben elindított mozgalommal épp ezt szeretnénk volna elérni. Meggyőződésem, hogy a diákok és tanáraik lelkiismeretes és kitartó munkája által ez a jövőben is közösségünk fontos feladata marad” – tette hozzá a politikus. A megyei döntők után a csapatok a regionális döntőn vesznek részt majd, ahol egy 7-10 perces színdarabot kell előadniuk, amelyben az örökbe fogadott műemléket, a csapat tevékenységét, az épülethez fűződő különböző történeteket mutatják majd be. Az országos versenynaptárba való felvétel alapján pedig idén először országos döntőre is sor kerül a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiummal közös szervezésben.

Élettel telik meg Háromszék legrégebbi iskolája

Az államosítás óta paragon hever Kézdivásárhely egyik jelentős épülete, a minorita rendház. Hosszas munkálatok

és lobbik árán, Bőjte Csaba hathatós közreműködésével a Bethlen Gábor Alap 3,2 millió eurós összeget szavazott meg a volt iskola tatarozására, a munkálatok pedig még idén tavasszal elkezdődnek. A felújításokat két éven belül be szeretnék fejezni, majd az épületet a Dévai Szent Ferenc Alapítvány által felkarolt csemeték fogják belakni. A kézdivásárhelyi minorita kolostor Háromszék egyik legpatinásabb barokk stílusú egyházi épülete. Ugyan az alapkövét még az 1700-as évek elején tették le, végül csak 1795-ben adták

A kézdivásárhelyi egykori minorita rendház épületének állapota szemmel láthatóan leromlott, elhagyatottá vált. A rendszerváltás után harminc évet kellett várni arra, hogy a Kárpát-medence legkeletibb magyar többségű városában prioritássá váljék eme impozáns épület helyreállítása.

használatba. A kommunizmus kezdetéig rendeltetésének megfelelően használták, ezután pedig lakóházként üzemelt; ezzel párhuzamosan állapota is szemmel láthatóan leromlott, elhagyatottá vált. A rendszerváltás után harminc évet kellett várni arra, hogy a Kárpát-medence legkeletibb magyar többségű városában prioritássá váljék eme impozáns épület helyreállítása. Bokor Tibor, a céhes város polgármestere február elején jelentette be, hogy „az összefogásnak köszönhetően egy kézdivásárhelyi értéket sikerül megmenteni, így évszázadok múlva is

bizonyítani tudjuk, hogy itt voltunk és leszünk. Az épület működtetője Bőjte Csaba ferences rendi szerzetes lesz, aki Bokor szerint a lehető legalkalmasabb személy erre a feladatra. Bőjte atya az épület gondozásával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy „mivel ferencesek hozták létre, kötelességünk felvállalni ezt a nemes feladatot. Ezáltal hűek maradunk őseink hitéhez, van egy üzenete célunknak, továbbá megmentünk egy épületet, amelynek sokat köszönhetünk.” A felújítások végeztével az épületben a Dévai Szent Ferenc Alapítvány szociális kollégiumot fog működtetni, amely várhatóan közel negyven gyermeknek nyújt otthont és tanulási lehetőséget. A hosszú távú cél ugyanakkor az lehet, hogy az otthonban élő fiatalok szakmailag felkészüljenek az életre, illetve megkönnyítsék a felnőttkori mindennapjaikat.

Drónfelvételt készítettek a diákok

A jó hírek apropóján kerestük fel az Örökségünk Őrei: minorita rendház kézdivásárhelyi középiskolás csapatát, akik az épület népszerűsítésében vállalnak oroszlánrészt, valamint a Fogadj örökbe egy műemléket! országos örökségvédelmi vetélkedőn is természetesen részt fognak venni az idén. A diákok a helyi Nagy Mózes Gimnázium tanulói, a csapat vezetője pedig Sarány Kriszta, aki kérdésünkre elmondta, hogy osztálytársaival egyetemben 2018 októberében kezdtek el foglalkozni az épület sorsával történelemtanáruk hatásos közreműködésével. A csoport elsődleges célja az, hogy „az épület erős múltját a jelenkor és a jövő generációi is megismerjék”, ugyanis a most megítélt támogatással a minorita rendháznak biztos jövője van. Az elmúlt közel fél évben a barokk stílusú épületet nagyon sok csatornán igyekeztek népszerűsíteni: a szórólapozás mellett a helyi sajtó munkatársaival is szoros kapcsolatot ápoltak, emellett drónfelvételeket készítettek az épületről, valamint a művelődési házban képkiallítást is szerveztek az épületről készült fotókból. Ezek mellett a jövőben igyekeznek még inkább a saját korosztályukkal megismertetni a kolostort, éppen ezért szelfi- és hashtagversenyt szerveznek, a győztest pedig értékes fesztiválbelépővel jutalmazzák.

„Mindenképpen nyertünk”

Sarány Krisztától azt is megtudtuk, hogy az Örökségünk Őrei kézdivásárhelyi csapata 12 főt számlál, mind osztálytársak, és idén fejezik be a tizedik osztályt. Ugyan az iskolai teendők miatt elég sűrű a diákok programja, de „mindenki igyekszik szabadidejében minél többet foglalkozni a projekttel, bár jó volna erre egy kicsivel több időt szánni”. A líceumi csoport fontosnak érzi azt, hogy ezt az impozáns épületet min-

erővel is dolgozhatnak a továbbiakban. A beszélgetés végén kitértünk a 2019-es Örökségünk Őrei – Fogadj örökbe egy műemléket! országos örökségvédelmi vetélkedőre is. Bár a kis csapatot nem a győzelemvágy irányítja, mégis esélyesnek érzik magukat a megyei szakasz megnyerésére. És hogy mi a helyzet országos szinten? A csapattírányító elmondása szerint „itt már ennyire magabiztosak nem vagyunk a győzelmet tekintve, de nyilván nagyon örülnénk

Az egykori minorita rendházat népszerűsítik az Örökségünk Őrei mozgalom keretében a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Gimnázium diákjai

denki a magáénak tudja, ugyanakkor a Nagy Mózes Elméleti Líceum diákjai mindennap látják a kolostort, éppen ezért főként az ő lelküknek fontos az, hogy az épület állapotát helyreállítsák. Ennek tudatában igyekeznek ők is saját lehetőségeik szerint a létesítménynek hírnevet és elismertséget szerezni Erdély- és Kárpát-medence-szerte. Az örökségvédelmi csoport az épület felújítása mellett annak is nagyon örül, hogy ott belátható időn belül olyan hátrányos helyzetű gyermekek fognak tanulni, akiknek szükségük van a társadalom segítségére. Sarány Kriszta véleménye szerint ez a mindennapokra nézve pozitív töltetet adhat a projektben részt vevő diákok számára, akik tapasztalni fogják azt, hogy munkájuk nem volt hiábavaló, éppen ezért akár kettőzött

a nyereségnek. Azzal tisztában vagyunk, hogy vannak még nagyon szorgalmas csapatok, akik egyedi és kreatív eszközökkel próbálják elérni az első helyet. De bárhogy is legyen, mi ezzel a pályázattal mindenképpen nyertünk!” – mondta Sarány Kriszta. Az idei országos döntőre április elején kerül sor Kolozsváron, az új kiírás három nyertes csapata pedig – az előző évekhez hasonlóan – Winkler Gyula Európa parlamenti képviselő meghívására egy háromnapos tanulmányúton vehet részt Brüsszelben.

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

Péter Mónika Mária kalotaszentkirályi magyartanár nő hivatásról, a tájegység hagyományőrzéséről

Új értelmet adni az átörökölt értékeknek

– Miért választottad a tanári pályát?
– Már általános iskolában csodáltam több tanáromat. Líceumi éveim során viszont magyartanárom, Bogdán Ida személyisége, alázata, diákok és hivatása iránti szeretete jelentette számomra a példaképet. A vele mint osztályfőnökömmel folytatott számtalan sorsformáló beszélgetés

versenyek, kirándulások is formálták értéklátásomat. Tanári oklevelet Kolozsváron, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar–román szakán szereztem. Ugyanitt három féléves magiszteri képzésben is részt vettem.

– Milyen életutat jártál be magyartanárként? Hogyan kerültél Kalotaszentkirályra?

– 1999-től, magiszteri tanulmányaim alatt a Bánffyhyunyadi általános iskolában tanítottam, 2005-től ugyanitt az Octavian Goga Elméleti Líceum címzetes tanára lettem. 2002-ben, házasságkötésem után költöztem Kalotaszentkirályra. Fiam születését követően, 2010-től vagyok az itteni Ady Endre Általános Iskola címzetes tanára.

– Milyen értékeket és lehetőségeket fedeztél fel Kalotaszegen?

– Kalotaszegre kerülve sajnálattal tapasztaltam, hogy a néprajzi tájegység oly gazdag hagyományából – a néptánc kivételével – elenyészően kevés kerül be a tanintézmények oktatói-nevelői programjába. E hiány részbeni pótlásának szándéka késztetett arra, hogy különböző tevékenységek kezdeményezése révén az iskolák is felvállalják e közösségi értékek továbbadását. A különböző extracurricularis tevékenységek, versenyek, alkotótábor kezdeményezése, alkotó- és tájházberendezés mellett 2015-től lehetőségem nyílt egy választható tárgy keretében tanórán is közelebb hozni a kalotaszentkirályi iskola tanulóikhoz a kalotaszegi népi kultúrát. A népművészet iránti érdeklődésemnek köszönhetően „fedeztem fel” a kalotaszegi vagdalásos varrottasokat, ami egy feltárási kutatásra készített. Így született meg Péter–Jani Csilla hímezővel együttműködve egy hiánypótló mintagyűjtemény, mely 234 saját gyűjtésű, vagdalásos mintát mutat be tudományos igénnyel, fotók és rajzok segítségével. Dolgozatunk első részét (tudományos leírás, fotóanyag) 2015-ben,

a rajzolt mintákat pedig 2016 februárjában benyújtottuk a Magyar Néprajzi Társaság III. és IV. tradíció néprajzi gyűjtőpályázatára. Munkánkat a zsűri kiválóan minősítette, és a budapesti Néprajzi Múzeum etnológiai archívumába kutatás céljából elhelyezte.

– Melyek azok a tevékenységek, amelyekkel a helyi közösséget és a kulturális értékek megővését segíted?

– A Kalotaszentkirályi Vendégfogadók Egyesületének társelnökéként a faluturizmus világába is betekintést nyertem. Megértettem, hogy a kalotaszegi népi kultúra identitásteremtő szerepe mellett fokozatosan „turisztikai termék” válik. Sok múlik a mindenkori vezetőségen és a helyi értelmiségen, hogy milyen lesz ez a termék. Csak olyan értéket tudunk átadni hitelesen a turistáknak, melyet ismerünk, magunkénak érzünk, és nagyra becsülünk. Sajnos a felnőtt lakosság is már nyűgnek érzi, vagy már nem is ismeri az elődöktől örökölt oly gazdag hagyományt. Ezért új funkciót, értelmet kell adni az átörökölt kulturális értékeknek.

Már azzal is óvok a kulturális értékeket, ha kalotaszegi viseletben veszek részt iskolai rendezvényeken vagy közösségi alkalmakon. De lakásomban is helyet kap a sokak által már felszámolt tisztaszoba. Kezdeményezésemre tájház létesült a faluban, de az általam is szervezett csipkebogyó-fesztivál is jó alkalom arra, hogy a lakosság új értelmet adjon a kiüresedő tradíciónak.

– Az Ady Endre-émlékszoa és a tájház megálmodója vagy, de oroslánrészét vállaltál ezek magvalósításában is. Miért tartottad fontosnak mindezek létrehozását?

– Az Ady-életrajz kevésbé ismert fejezete az, mely Kalotaszeghez kötődik. Amikor idekerültem, kutatni kezdtem a témában, hogy többet megértssek arról, miért áll Ady-émlékmű iskolánk udvarán. Így tudtam meg többek közt, hogy

A tájháznak gyűjteni életre szóló élmény is lehet

szórán érlelődött meg bennem a szándék, hogy a pedagógusi pályát válasszam.

– Hol végezted tanulmányaidat?

– Szülővárosomban, Szentegyházán a Márton Áron Szakközépiskola matematika–fizika szakán szereztem érettségi oklevelet, de mindvégig a humán tárgyak vonzottak. Elmondhatom, hogy osztályfőnököm, magyartanárom példája mellett minden tanárom személyiségéből ellestem egy-egy olyan vonást, ami tanári habitusomat ma meghatározza. Ennyi év távlatából tudom nagyra becsülni a diákszínjátszásban, a diáktanácsban, az iskolai újság szerkesztésében való részvétel lehetőségét, de a Szentegyházi Hírlapban megjelent írásaim, a kulturális műsorok,

nagyanyja két testvérének népes családja él Kalotaszentkirályon. A költőnek húsz másod-unokatestvére született Kalotaszegen, közülük tizenkettő Kalotaszentkirályon, rokonai közül pedig tizenhatan a kalotaszentkirályi református temetőben nyugszanak. Ilyen és más helytörténeti érdekesség, valamint a költő helyi kötődéseinek, életútjának bemutatása céljából kezdeményeztem egy emlékszoba berendezését. Elképzelésemet támogatta az iskola vezetősége, így 2014. augusztus 23-án átadtuk a berendezett szobát.

Tájház létrehozására konkrét kezdeményezéssel 2009-ben fordultam a település vezetői, egyházai, civil szervezetei felé. A helyi önkormányzat pályázat útján látta megvalósíthatónak a célt. Végül 2014-ben közpénzből vásároltunk egy épületet, melyben ma a tájház található. Különleges értékét az adja, hogy a kiállított anyag nagy része a helyi lakosok adományaiból áll össze. Számos diák és helyi lakos bevonásával történt a gyűjtés és berendezés, melyek szakmai irányítását vállaltam.

Mindkét gyűjtemény bővíti a település turisztikai kínálatát, hisz évente sok száz látogatójuk van. Tanulóinkban és a helyi közösségben pedig tudatosítják az értékőrzés fontosságát.

– *Milyen a kapcsolatot a néptáncsal? Miért tartod fontosnak a néptáncoktatás menedzselését?*

– Nem vagyok néptáncos, de szívesen táncolok népzeneire. Lakóhelyem a magyar és az erdélyi néptánc egyik fellelőjére, hisz elsőként itt szerveztek néptáncbort Erdélyben, mely azóta is évről évre több száz érdeklődőt vonz. Úgy vélem, hogy ez is kötelez bennünket, hogy a néptáncot ismerjük, szeressük. De szeretni csak az tudja, aki minőségi és rendszeres oktatásban részesül. Ennek a lehetőségét nyújtják 2016 óta azok a néptáncórák, melyeket szakképzett oktatók tartanak iskolánk közel 70 tanulójának heti rendszerességgel az anyaországi Csoóri Sándor Alap támogatásával. Remélem, hogy ifjú néptáncosaink nemcsak tudást, de közösségi élményt, életformáló értékeket sajátíthatnak el e tevékenység során.

– *A Kalotaszeg közéleti lap főszerkesztőjeként mi jelenti a legnagyobb kihívást?*

– Az a legnagyobb kihívás, hogy az évente vállalt négy lapszám létrejöhessen.

Mondhatnám hobbiból szerkesztem, tartom a kapcsolatot a munkatársakkal és olyan személyekkel, akik hajlandóak papírra vetni gondolataikat. Nem könnyű feladat az sem, hogy a néprajzi táj köz- és kulturális élete ott tükröződjék a lap hasábjain.

– *Gyakran ütközöl nehézségekbe terveid megvalósításakor? Mi ad erőt a továbblépéshez?*

– Elképzeléseimet mindig támogatták annyian, hogy azok megvalósuljanak. Sok tapasztalatra, emberismeretre tettem szert. Ma már azt is tudom, hogy pénzhány nincs, csak a támogatási szándék, a tenni akarás hiánya létezik. Terveim, tevékenységeim hangsúlyosan a közösséget szolgálják, így aki nehezíti munkámat, saját ügye előrehaladását sem segíti. A továbblépéshez erőt diákjaim, a szülők, a kollégák, számos helybeli és vendég elismerő szavaiból merítek, de nagyra értékeli munkámat a helyi vendégfogadók is.

– *A tavalyi kalotaszegi magyar napok keretében elismerő oklevelet vehettél át. Hogyan élted meg ezt az elismerést?*

– A mai oktatási rendszer egyik nagy hiányossága, hogy nem létezik vagy gye-
rekcipőben jár annak a kultúrája, hogy elismerjük az arra érdemesültek munkáját, s itt nem anyagi juttatásra, érdemfizetésekre gondolok. Sok pedagógusnak adna erőt a továbblépéshez, ha szűkebb közössége megtalálná annak a módját, hogy méltányolja fáradozásait. A társadalmi méltányolásnak egy szép példája az RMDSZ nőszervezete általi kezdeményezés a Sorsfordító nők az elmúlt 100 évben projekt keretében, mellyel kifejezték hálájukat olyan nőknek, akik értéket teremtenek itthon, Erdélyben. Meglepett, de egyben jól is esett az oklevél, hisz jelzi, hogy a tágabb társadalmi környezet számára is fontos mindaz, ami a kalotaszegi végeken történik.

– *Hogyan látod az Ady Endre Általános Iskola jövőjét?*

– A gyereklétszám drasztikus csökkenése tudatában nem derűs az iskoláról alkotott jövőképem. Bízom abban, hogy a mindenkori döntéshozók, a helyi eljárók és az iskola vezetése mindent megtesz felelősséggel az iskola és a színvonalas oktatás megmaradásáért.

– *Mivel lehetne Kalotaszeg életképesé tenni, hogy ne csak múlt, hanem jövő is legyen? Melyek azok a feladatok, amelyek megvalósításra várnak?*

– Nem vagyok elemző, hogy erre a súlyos kérdésre érdemi választ adhasak. Csak néhány megfigyelésemet fogalmazom meg.

Péter Mónika Mária (előtérben)

Kalotaszeg települései nagyon kis mértékben működnek együtt. Nincs közös cselekvési stratégia még kulturális téren sem. Emellett csak izolált, magyar Kalotaszegben szeretünk mi gondolkodni, amilyenek azt az elődök megteremtették. De ma már figyelembe kell venni, hogy drasztikusan fogy a magyarság e tájakon. A románság tudatába is beépült a „Tara Călatei” megnevezés, melyben ott van a magyarság is, de erőteljesen sajátjuknak érzik e tájat és kultúráját ők is. Éppen ezért iskoláinknak tudatosabban kellene tenniük a kalotaszegi identitás kialakítása érdekében.

A megvalósításra váró feladatok kijelölésekor fontos lenne figyelembe venni a gazdasági szakemberek, a szociológusok véleményét. Közös, a kalotaszegi településeket megmozgató fórumok, konferenciák szükségesek, melyeken együtt fogalmazzuk meg a jövőre irányuló feladatokat és megoldásokat.

LACZI JULIANNA ZSÓFIA

laczijulia@yahoo.com

„Akiben teljes lett az idő” – 100 éve halt meg Ady Endre

Száz éve, 1919. január 27-én halt meg Ady Endre költő, újságíró, a magyar irodalom egyik legjelentősebb alakja. „Ő volt az, akiben teljes lett az idő, akinek elébe futottak az előfutárok, aki kimondta a szót, amit ki kellett mondan. Az egész nemzedék köréje csoportosult, így Ady Endre koráról kellene beszélni. Az első pillanattól kezdve, amint feltűnt, egyszerre formát kapott az addig khaotikus irodalmi tudat” – írta róla Szerb Antal 1934-ben, úttörő

amelyet pezsgő kulturális élete miatt „Pece-parti Párizs-nak” nevezett. Karcos és engesztelhetetlen újságírói stílusát is itt, a radikális Nagyváradi Napló hasábjain alakította ki.

„Ember-sűrűs gigászi vadon”

Élete 1903-ban fordulóponthoz érkezett, amikor megismerkedett a Párizsban élő gazdag kereskedő, Diósy Ödön feleségével, Brüll Adéllal, Lédával, ahogy a költő a múzsáját nevezte. Szenvedélyes testi szerelmüket Ady verseiben is megjelenítette, ami még az egyházi és hivatalos körök felháborodását is kiváltotta. Ám a szemérmes magyar szerelmes versekhez szokott olvasóközönséget lenyűgözte a *Héja-nász az avaron*, *A fehér csönd*, *a Léda a hajón* című versek új, merész hangja. 1904 és 1912 között nyolcszor járt a francia fővárosban, amely számára az igazi, lüktető nagyvárost, az „ember-sűrűs gigászi vadont” jelentette. Párizsból a Budapesti Naplót tudósította, amelyben több mint ötszáz cikke és sok verse jelent meg ebben az időszakban, köztük a *Páris*, *az én Bakonyom*, vagy a *Párisban járt az ősz*. Költőként az 1906-ban publikált harmadik verseskötetével, az *Új versekkel* tört be a köztudatba, az igazi hírnevet pedig negyedik kötete, a *Vér és arany* hozta meg számára. 1908-tól az akkor induló Nyugat folyóirat munkatársa lett, amely 1912-től nevét szerkesztőként is feltüntette. Képeit látomásokká növesztette, új mitológiát teremtett, névjegyévé váltak nagybetűs szimbólumai: *Az ős Kaján*, *Harc a Nagyúrral*, *Jó Csönd-herceg előtt*. Verseiben az elátkozott magyar sorsot kutatta – *A magyar Ugaron*, *A Hortobágy poétája*, *A magyar Messiások* –, és arra kereste a választ, miért „Sósabbak itt a könnyek”, és miért „Ezerszer Messiások / A magyar Messiások”. Nyelve egyénien eredeti régies, bibliás, maga alkotta kifejezésekkel. Mindennapi olvasmánya volt a Biblia,

szép istenkereső verseket is írt: *A Si-on-hegy alatt*, *Az Isten-kereső lárma*, *Az Úr érkezése*.

A meg nem értett költő szerepében

Szívesen tetszelgett a meg nem értett, magányos költő szerepében, olykor még közeli barátait, híveit is megtámadta, pedig a valóságban sok támogatója – igaz, számtalan tehetségtelen utánozója is – akadt.

1909-től rendszeres szanatóriumi kezelésre szorult, hedonista életmódja aláasta az egészségét. Miután nevét szárnyára kapta a hír, Lédával való kapcsolata egyre inkább teher lett számára. Halva született gyermekük miatt támadt belső konfliktusukat már nem tudták feldolgozni, 1912 áprilisában szakítottak. Ady 1914-ben találkozott az akkor húszéves Boncza Bertával, akivel 1911 óta levelezett. A következő évben, a lány apjának tiltása ellenére, összeházasodtak. Verseiben fiatal szerelmét Csinszkanak nevezte el, és meghitt szerelmes verseket írt hozzá, melyek közül talán a legszebb az *Őrizem a szemed*.

Ady világosan látta a világháború közeledését, kortársai többségével ellentétben félelemmel és iszonyattal töltötte el a vérontás lehetősége. Háborúellenes versei miatt sokat támadták, utolsó verseskötetét 1918-ban tette közzé *A halottak élén* címmel. Az egyén, a nemzet legnagyobb erkölcsi kérdéseit vetette fel az *Ember az embertelenségben*, *Emlékezés egy nyár-éjszakára*, *Intés az őrzőkhöz* című költeményeiben.

Ady-emlékév

A Károlyi-féle forradalom kitörésekor már elhatalmasodott rajta a vérbaj, amikor az újonnan létrehozott Vörösmarty Akadémia elnökévé választották, beszédét Hatvany Lajosnak kellett felolvasnia. Halála előtt sem magát, hanem nemzetét féltette, *Üdvözlét a győzőnek* című versében így üzent az antanthatalmaknak: „Ne tapossatok rajta nagyon, /

A centenárium megannyi rendezvénye ellenére kiderült, az évek során kevesebb szó esett arról, hogy Ady költészetét mennyire, milyen fordítások révén ismeri a román olvasóközönség, holott szinte mindenik versét átültették már román nyelvre. Muzsnay Árpád elmondta, Ady költészete erős kulturális kapocs lehetne a román és magyar verskedvelők között.

módon kijelölve Ady helyét a magyar irodalomban. A 20. század egyik legnagyobb költője elszegényedett köznemesi család sarjaként a „hepehupás, vén Szilágyban”, Érmindszenten jött a világra 1877. november 22-én. A gimnáziumot Nagykárolyban és Zilahon végezte, Debrecenben jogot hallgatott, de a bohém „garabonciás” élet jobban vonzotta, ezért 1898-ban újságírónak állt, és a függetlenségpárti Debrecen című lapnál kezdett dolgozni. A cíviváros légköre fásárgította, emiatt a mozgalmas, élénk Nagyváradra költözött,

Ne tiporjatok rajta nagyon.” 1919. január 27-én halt meg Budapesten, koporsóját a Nemzeti Múzeum előcsarnokában ravatalozták fel, és a nemzet halottjaként temették el. Nevét számos iskola, közintézmény, utca, tér őrzi. 2013-ban avatták fel helyreállított síremlékét (Csorba Géza, 1930) Budapesten, a Fiumei úti sírkertben. Halálának 95. évfordulóján adták át felújított szülőházát, valamint a költő személyes tárgyait és családi ereklyéit őrző emlékmúzeumot Érmindszenten. A budapesti Liszt Ferenc téren 1960-ban állították fel szobrát (Csorba Géza), Melocco Miklós szobrász a költő több emlékművét is elkészítette (Budapest, Debrecen, Pécs, Tatabánya). A költőt ábrázoló legújabb műalkotások egyikét, egy életnagyságú, padon ülő portrészobrot (Győrfi Ádám) 2016-ban Debrecenben helyezték el a nevét viselő parkban, a szintén róla elnevezett gimnázium előtt. Halálának 100. évfordulója alkalmából 2019-et Ady-émlékévvé nyilvánították.

A románság is szereti Ady verseit

Kétnyelvű rendezvény keretében emlékeztek Szatmárnémetiben január végén. Ady Endrére. Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) és a Szatmár Megyei Könyvtár szervezte eseményen a költő verseinek román fordításairól tanácskoztak. Muzsnay Árpád, az EMKE főtanácsosa, az esemény szervezője elmondta, a rendezvény arról tanúskodott, hogy a román közönség kedveli és ismeri a költőóriás életművét. Egyénként számos erdélyi és partiumi településen megemlékeztek a száz éve elhunyt költőről. A centenáriumi megannyi rendezvénye ellenére kiderült, az évek során kevesebb szó esett arról, hogy Ady költészetét mennyire, milyen fordítások révén ismeri a román olvasóközönség, holott szinte mindenik versét átültették már román nyelvre. Muzsnay Árpád elmondta, Ady költészete erős kulturális kapocs lehetne a román és magyar verskedvelők között, a rendezvény annak bizonyítéka volt, hogy a románság is érdeklődik Ady költészete iránt” – nyilatkozta az esemény kapcsán Muzsnay. Egyébként a helyi román sajtó is foglalkozott a kezdeménnyel: az Informația zilei szatmári napilap keddi számának vezető anyaga

volt a könyvtárban tartott Ady-megemlékezés, és az Actualitateasm.ro helyi online portál nagy terjedelemben írt az eseményről is. Román nyelvű gyűjteményes kiadásra is szükség lenne. A szervezők az Ady szatmári román fordítói című rendezvénnyel tisztelni kívántak az Érmindszenten született költő emléke és életműve előtt.

Képeit látomásokká növesztette, új mitológiát teremtett, névjegyévé váltak nagybetűs szimbólumai

Muzsnay Árpád elmondta, örömmel nyugtázta, hogy sok román ajkú érdeklődő volt jelen az eseményen, köztük szép számban fiatalok is.

Meg kell mutatnunk értékeinket a románságnak

Ady költészetét a román irodalomkedvelő közönség elsőként a költő barátja, Octavian Goga fordításainak köszönhetően ismerhette meg, tevékenységükkel mindketten bizonyították, hogy a népek közti közeledés, tisztelet és barátság a kultúra segítségével érhető el és erősíthető az legsikeresebben. „Régi vágyam, hogy beszéljünk Ady román fordítóiról. Jó viszonyban voltam három olyan emberrel is, aki jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy Adyt a román közönség is megismerhesse. Ilyen Gabriel Georgescu költő, műfordító, akinek az 1940-es, majd az 1970-es években jelent meg fordításkötete. Érdekeség, hogy az olteni születésű költő-tanár nem is

tudott magyarul, hanem Antal Péter egykori szatmári tanár nyersfordításai alapján dolgozott, de mivel francia szakos volt, nagyon jól ráértett Ady szimbolikájára, lírájára” – mondta Muzsnay. Azt is kifejtette, hogy a néhai Nae Antonescu irodalomtörténész és Corneliu Balla költő és műfordító szintén fontos lépést tett Ady költészetének románra ültetésében:

összegyűjtötték Ady összes románra fordított művét 4 kötetben, a románra átültetett versek több variánsát is, de sajnos kiadó sem az 1970-es, sem az 1990-es években nem került, amely megjelentethette volna. „Az lenne a lényeg, hogy az érdeklődő közönség vagy a szakma egy-egy versnek ne csak egy, hanem több változatát is megkapja. Régi álmom, hogy ez megvalósulhasson, abban reménykedtem, hogy hátha a centenáriumi alkalmából ez megtörténik, akad rá kiadó, amely ki is egészíti az újabb fordításokkal” – fejtette ki az EMKE főtanácsosa. Úgy fogalmazott, értékeinket meg kell mutatnunk a román közönségnek is, és ha mi nem segítünk abban, hogy a mellettünk élők is megértsék, akkor az számukra nem ér semmit.

KISS JUDIT

mko@communitas.ro

Csökkenő gyereklétszám, magas nívó a 69 éves Puck Bábszínháznál

A legrégebbi erdélyi magyar bábszínház jelenéről, kihívásairól beszélt megkeresésünkre Csűrös Réka, a kolozsvári Puck magyar tagozatának vezetője azon alkalomból, hogy az intézmény február elején ünnepelte megalakulásának 69. évfordulóját.

a magyar tagozat is ünnepel, különlegesebb műsorral készül. A román tagozat ingyenesen játszotta a Jancsi és Juliskát, a magyar tagozat pedig legutóbb bemutatott előadását, A csillagszemű juhászt. Az előadás után portréfilmet vetítettek felnőttek számára Balló Zsu-

a Puck Bábszínháznál ilyen produkció még nem volt, hogy a színészek kilépnek a paraván elé, viszonylag kevés a báb benne, és sok a színészi játék, ilyen szempontból érdekes lehet felnőttek számára is, élvezettel nézik – hívta fel a figyelmet a társulatvezető, aki egy éve áll a magyar tagozat élén.

FOTO: K. PUCK BÁBSZÍNHÁZ

A kincses városbeli Puck Bábszínház A csuka parancsára című előadása

A kicsik mindig is szerették a műfajt, azonban az utóbbi időben nehezebb megtölteni a termet, mert csökken a magyar lakosság aránya a kincses városban annak ellenére, hogy a lakosság száma növekszik. Lévéen hogy a Kolozs Megyei Tanács támogatottjai vagyunk, az egész megye magyar gyerekeinek játsszuk előadásainkat.

Minőségi előadások létrehozására összpontosítanak

A tagozatvezető kitért arra, a bábszínház is megérzi, hogy egyre kevesebb a magyar gyerek a kincses városban, ugyanakkor az intézményben a hivatásos bábszínészek hiányát is nehéz pótolni, mindazonáltal minőségi produkciók létrehozását tekinti prioritásnak. A bábszínház magyar tagozatának vezetője, Csűrös Réka elmondta, az ünnepelés apropója minden évben az, hogy februárban alakult meg Erdély legrégebbi magyar nyelvű bábszínháza. „Ilyenkor, február elején a román és

zsa bábszínészeiről. A kincses városbeli bábszínház múltja elevenedik meg a Báb és mím. Balló Zsuzsa, Balló Zoltán és Péter János művész(él)ete című filmben. Csűrös Réka elmondta, Balló Zsuzsa nyugdíjas bábszínész nagyon hosszú ideig dolgozott a társulatnál, a tavaly visszahívták, hogy mozgatót tanítson a fiatalabb bábszínészeknek, a filmben pedig érdekes dolgokat mesél a teátrum 70-es, 80-as évekbeli történéseiről, illetve néhai kollégáiról, férjéről, Balló Zoltánról, valamint Péter Jánosról. A csillagszemű juhász abból a szempontból különleges előadás, hogy

Csökkenő magyar gyereklétszám, turnék a szórványban

Csűrös Réka a bábszínház látogatottságáról kérdésünkre kifejtette, előadásai továbbra is népszerűek a gyerekek körében, hiszen a kicsik mindig is szerették a műfajt, azonban az utóbbi időben nehezebb megtölteni a termet, mert csökken a magyar lakosság aránya a kincses városban annak ellenére, hogy a lakosság száma növekszik. Lévéen hogy a Kolozs Megyei Tanács támogatottjai vagyunk, az egész megye magyar gyerekeinek játsszuk előadásainkat. A megye lakosságának 17 százaléka magyar, hogy ebből mennyi a gyerek, nem tudom pontosan megmondani, de semmi képp se sok. Arányában a román tagozathoz képest 25–30 százalékát hozzuk

a bevételeknek, ami azt jelenti, hogy jól teljesít a magyar tagozat” – mutatott rá Csűrös Réka. Azt is elmondta, igyekeznek a szórványvidékeket is lefedni, turnékra jár a társulat a környékbeli településekre, kisvárosokba, községekbe, ugyanakkor kolozsvári negyedbeli, a központtól távolabb található tanintézetekbe, például a Grigorescu negyedbeli Ghibu-iskolába is ellátogatnak a produkciókkal. Ugyanakkor többnapos turnéokra is megy a társulat, tavaly például több napig játszottak Gyergyó környékén, Szilágy és Fehér megyébe is ellátogatnak, eljutottak nemrég Nagyenyedre, Magyalapádra és Szilágycsehbe is.

Kihívás felépíteni a társulatot

A kolozsvári magyar tagozaton tizenegy színész, öt technikus, valamint a tagozatvezető, a szervező és az irodalmi titkár dolgozik, ezenkívül félállásban egy közönségkapcsolatokért felelős munkatárs. Csűrös Réka egyéves tagozatvezetői munkáját összegezve elmondta, az egyik legnagyobb kihívás összerázni, felépíteni a társulatot, hiszen képzett,

Csűrös Réka a bábszínházi előadások típusairól szólva úgy fogalmazott, a társulat kicsit olyan, mint a kétfejű sárkány: az idősek inkább a hagyományosabb, kesztyűs bábos, paraván mögötti bábszínházat kedvelik, a fiatalok pedig inkább a színészi munkára alapozó, a paraván előtt játszó színházat.

oklevéllel rendelkező bábszínésze nincs a társulatnak, bár természetesen vannak olyanok, akiknek nagy a tapasztalata a bábozás terén. Hozzátette, magyar nyelvű bábszínészképzés működik ugyan Marosvásárhelyen, ott viszont sok Magyarországról érkező hallgató tanult, akik közül a legtöbben hazamennek a képzést követően, ott folytatják a karrierjüket, az erdélyiek pedig valószínűleg

A csillagszemű juhászt adta elő 69. születésnapján a bábszínház magyar tagozata

Vásárhelyen maradnak, vagy más társulatokhoz szegődnek.

Vidékre is jó minőségű előadásokat visznek

„Itt, Kolozsváron nem volt szerencsénk ahhoz egyelőre, hogy bábszínészképzőt végzett művész érkezzen hozzánk, most éppen Szabadkáról jön ide dolgozni egy színész. Tavaly fölveltünk két fiatal színészt, akik nem tudtak bábozni, őket Balló Zsuzsa tanította. Lehet, hogy a színészek ezért összevonják a szemöldöküket, amit most mondok, de a bábszínészet talán összetettebb, mint a színészi munka, hiszen külön a bábra is kell figyelni, közben pedig ugyanazt nyújtani, mint a színész. Ráadásul az újabb tendenciák szerint a bábszínész kijön a paraván elé, egyrészt színészként kell teljesítenie, másrészt báboznia is kell” – mondta a tagozatvezető. Kiemelte, szintén kihívás biztosítani a színház technikai feltételeit, amit most sikerült elfogadható szintre hozni, az a Bethlen Gábor Alaptól kapott nagylegzetű támogatásnak köszönhető, ami rengeteget segített a társulatnak abban, hogy nagyon jó minőségben vihetik el a kiszállásokra az előadásokat. Hiszen vidéken általában gyengébb technikai feltételek közt játszották az

előadásokat, de most a támogatásnak köszönhetően épp olyan jó minőségben tudnak játszani más településeken is, mint Kolozsváron. Csűrös Réka a bábszínházi előadások típusairól szólva úgy fogalmazott, a társulat kicsit olyan, mint a kétfejű sárkány: az idősek inkább a hagyományosabb, kesztyűs bábos, paraván mögötti bábszínházat kedvelik, a fiatalok pedig inkább a színészi munkára alapozó, a paraván előtt játszó színházat. Ezt próbálja ő összeegyeztetni úgy, hogy senkire ne kényszerítse rá azt a műfajt, amit nem szeret az illető bábszínész. „Ilyent is, olyant is csinálunk, amúgy a közönség is megoszlik, van, aki inkább a paravánost, van, aki a modern típusú előadást szereti. Úgy próbálunk műsortervet kialakítani, hogy minden szerepeljen benne. A minőségre fektetjük a hangsúlyt, nem hívunk meg bárkit. Azt szeretném, ha vizuálisan, szövegszinten és rendezés szempontjából is minőségi produkciók születnének, ne föltétlenül sok, de jobb minőségű, még ha kevesebb is” – mondta Csűrös Réka.

KISS JUDIT

mko@communitas.ro

Milyen is a melegszívű fegyelmezés?

Toporzékol. Hisztizik. Ellenszegül. Provokál. Követelőzik. Visszabeszél. Hazudik. Agresszív. Utálatos. Nemtörődöm. Sokunk számára ismerősek ezek, a kisgyermekkortól egészen a kamaszkorig tapasztalható viselkedésformák, melyeket nem ritkán a rosszság jelzővel intézünk el. Valóban lehet rossz egy gyerek?

Ha túl nagy a szabadság, nem fog boldogulni a gyerek

Kim John Payne világhírű gyermekpszichológus ezt a témát kutatja, könyvei magyarul is elérhetőek. „A gyereknevelésben ugyanúgy vannak korszakok és divatok, mint a kultúra minden más területén. Volt idő, amikor a szülők túlzásba vitték a fegyelmezést, és a merev hozzáállással kikényszerített engedelmesség sok nemkívánatos következményhez vezetett. Ezzel szemben ma sok szülő még a fegyelmezés gondolatát is elutasítja, mert attól fél, hogy ezzel eltaposná gyermeke akaratát, és nem adna teret egyénisége kibontakozásához. Nem akarja kitenni őt sok rossz élménynek, amit nekik maguknak kellett hajdan átélniük, és persze nem tehetetlen talpnyalóvá, hanem erős akaratú felnőtté szeretné nevelni, akitől távol áll a kritikátlan tekintélytiszteltetés. Mások attól tartanak, hogy a fegyelmezés elidegenítené tőlük a gyereküket” – olvasható a *Melegszívű fegyelmezés – Kisgyermek-kortól kamaszkorig* című, a magyarországi Kulcslyuk Kiadónál tavaly napvilágot látott könyv ajánlójában. A könyvből az is kiderül, hogy egy gyereknek nagyobb szabadságot adunk, mint amivel bánni képes, akkor könnyen olyan helyzetekbe kerül, amelyekben nem boldogul. Mivel nem érzi magát biztonságban, szorongó, frusztrált és zavarodott lesz, folyamatosan ellenszegül, és kirívó viselkedéssel igyekszik a szülőből válaszreakciót kicsikarni, vagy olyan dolgokról kezd rendelkezni, amelyekről a felnőttnek kellene döntenie.

Elengedhetetlenek a korlátok és határok

Kim John Payne könyvéből az is kiderül, a mai gyerekek egyébként is nehéz

helyzetben vannak: túl sok inger éri őket, és túl sok a bizonytalanság az életükben. Éppen ezért mára a zavarodottság és a megnövekedett szorongás vált „normálissá”, és ezek fényében nincs mit csodálkozni azon, hogy otthon és az iskolában is mind gyakrabban találkozhatunk problémás viselkedéssel. Ám fontos, hogy megértsük: ilyenkor nem egyszerűen „rossz magaviseletet”, hanem a biztonságérzetet hozó egyensúly megelégsére tett kísérleteket láthatunk. Bármilyen sokra is becsüljük a szabadságot, a korlátok és határok elengedhetetlenek ahhoz, hogy egy gyerek mentális egészségben nőhessen fel, és képes legyen megfelelően tájékozódni. Mindaddig, amíg ezeket tudatosan a gyerekek változó igényeire igazítjuk, nem kell attól félnünk, hogy elnyomjuk őt, vagy megromlik a kapcsolatunk. Éppen ellenkezőleg: a korának és aktuális helyzetének megfelelő, rugalmas határok a gondoskodás és biztonság érzetét nyújtják, így a szülő és gyerek közötti kötődést is erősítik. Kim John Payne az egyik legismertebb ma is élő gyermekpszichológus, akinek *Egyszerűbb gyermekkor* című műve világszerte és Magyarországon is óriási sikert aratott. „Melegszívű fegyelmezés, irányítás, ide fut ki ez a könyv, rengeteg gyakorlati tanáccsal, és láthatod: így tudsz magadnak, gyerekednek és mindnyájunknak egy jobb világot építeni” – fogalmaz a kötet fülszövegében Vekerdy Tamás elismert magyarországi gyermekpszichológus.

Mi bújik meg a problémás viselkedés mögött?

Kim John Payne gyermekpszichológus és pedagógus több évtizeden keresztül dolgozott szociális munkásként, gyermek- és felnőttanárként a világ minden táján. Ázsiai menekülttáborokban töltött éveit olyan gyermekekkel foglalkozott, akik átérték a poszttraumás stressz zavarát, vagyis a háború következményeitől szenvedtek. A szakember hosszú tepermunkája során szerzett tapasztalatai alapján arra a következtetésre jutott, hogy nincs rossz gyermek vagy kamasz, csak irányvesztett: a problémás és ellenszegülő

viselkedés mögött olyan kis lélek bújik meg, aki nem érzi magát biztonságban, ezért frusztrált és zavarodott. A biztonság hiányának megéléséhez pedig nem kell valódi háborús övezetbe vonulnunk, a frontvonal sokszor a saját családi életünk színpadán alakul ki. „Amikor a gyermek a legrosszabb formáját hozza, nekünk akkor kellene a legjobb formánkat hoznunk: ehelyett a bennünk munkáló kétség és bűntudat gyakran egy szempillantás alatt dühös reakcióba csap át” – summázza a legnehezebb gyermeknevelési helyzeteket Payne, aki nemcsak nyakon csípi a problémákat, hanem gyógymódot is kínál rájuk: a melegszívű fegyelmezést. Bár a fegyelmezés szó sokunk tudatában a szigorral, netán a verbális büntetéssel vagy fizikai fenytéssel azonosul, a szakember szerint a „a fegyelmezés nem büntetés, hanem a család alapértékeihez nem tartozó felesleg lefaragása”.

A zavarodottság megértése – túl sok zaj, csábítás és követelmény

Mi zavarja a gyermekünket, miért fordult ki önmagából, és viselkedik problémásan? Payne szerint egy gyermek akkor bokrosodik meg, amikor a belső világa összeütközésbe kerül a külvilággal. Ha a belső világát előntik a kívülről érkező benyomások és elvárások, a gyerek ki fog borulni vagy ellenszegül. „Az egészségesen fejlődő gyermek bábszerű tokot képez maga körül azon a felületen, ahol a külvilág ingerei és követelményei a belső világa erőivel és képességeivel találkoznak. Ez a védőburok választja el egymástól a külső és a belső világot. Amikor a kétféle irányú „erők” egyensúlyban vannak – azaz a világgal töltött idő mellett jut eleget idő önmagával, a szereteteivel és a természetben tölthető, pihentető ideje is, akkor a gyermek rugalmas és állóképessé lesz. Ilyenkor a báb belsejében egy élénk, sokoldalú személyiség érik, akinek folyamatosan fejlődik az önismerete, az önbecsülése, és egyre jobban tájékozódik az életben” – összegezi az író. Szerinte viselkedési gondok akkor keletkeznek, ha a külső és belső erők egyensúlya felborul: a külső nyomás túl erőssé válik.

Túl sok tevékenység – terheljük a gyerekeket

Amikor a gyerekek „kifordulnak önmagukból”, akkor egyszerűen csak „visszalőnek”, ám valójában a kiegyensúlyozatlan életüktől szenvednek. De mivel terheljük túl őket? – tesszük fel magunkban a kérdést. Ebbe Payne szerint sok minden közrejátszhat: túl sok játékszer, túl sok iskola utáni tevékenység, túl sok tévénézés vagy számítógépezés, túl sok felnőtt információ. Ezeket tetézheti az óvoda vagy iskola utáni bevásárlás, a közlekedés, az orvosi vizsgálatok, a házi feladat. Ilyenkor a gyerekek vagy kamasz „ostromlott állapotba” kerül, úgy érzi, hogy már nem bírja sokáig tartani a frontot, előbb visszavonul, majd ellentámadásba megy át. Azonban van remény, egyrészt a háború megelőzhető, másrészt, ha már kialakult, lehet tűzszünetet, sőt békét is kötni – biztat bennünket a szakember.

„Jó kerítés épít jó szomszédságot”

Egy angolszász mondás szerint „jó kerítés épít jó szomszédságot” – említi Payne, aki szerint ebből az következik, hogy a jó családot jó határok vesznek körül. Mitől függ, milyen határokat húzunk, vagy húzunk-e egyáltalán határokat? Sok esetben ez a saját gyermekkori élményeinkre vezethető vissza: vagy kísértetiesen másoljuk a szüleit, vagy homlokegyenest ellenkező nevelési elveket követünk, ahogyan a kötetben szereplő édesanya: a gyermekkorában túlszabályozott, szigorú katolikus nevelésben részesült nő, miután elköltözött otthonról, hátat fordított a vallásnak is. Később saját gyermekeinek sem volt hajlandó korlátokat szabni, mert semmi- ben sem akarta meggátolni őket. Aztán jött a keserű ébredés. „Mivel a szüeim falépítők voltak, vadul romboltam le minden keretet, ami érzéseim szerint korlátozott engem vagy a gyerekeimet – így

az évek során elidegenítettem magamtól nemcsak a gyerekek barátainak szüleit, de a tanárokat is. Meggyőztem magam, hogy a gyerekeim szabadságáért küzdök, de ma már látom, hogy így csak vadak, kiszámíthatatlanok és tiszteletlenek lettek. Egyáltalán nem az történt, amire én gondoltam, amikor szabadságot adtam és kívántam nekik.” Payne azt is megfogalmazza, milyen a jó határ: szilárd, de változtatható. Nem túl laza, és nem is túl szoros. A határok akkor működnek jól, ha nemcsak a gyerekeknek, hanem a szülőnek is irányt mutatnak. A gyerek, a kiskamasz vagy a kamasz talán nem lelkesedik a határokért, de valójában biztonságérzetet ad neki, hogy tudja a helyét a családban, a szűkebb és távolabbi értelemben vett világban. Tehát szükség van a családot meghatározó határookra – ami nem egyenlő a családtagokat elválasztó falakkal.

K. J.

A fegyelem három fázisa

A kötet nagyszerű modellt kínál ahhoz, hogy a gyermekek életkorához és az egyéni helyzethez mérten választhassuk meg szülői alapállásunkat. Kim John Payne fegyelmezési filozófiája hármas elvre épül: alapja a Kormányzó–Kertész–Kalauz megközelítés. Ez a szülői beavatkozás három, egymásra épülő fázisa: három olyan szerep, amelyek segítségével megfelelő módon reagálhatunk bármely kényes fegyelmezési helyzetben.

Kormányzó-fázis – A kisgyermekkortól 9 éves korig

A nevelés ebben a szakaszában jóindulatú, a gyermek igényeit jól ismerő családi kormányzóként kell működünk. A Kormányzó szülő határozott, egyértelmű vezetőként ért ahhoz, hogyan húzza meg szeretetteljes hozzáállással szilárd határokat, amelyek biztonságot és jó közérzetet adnak a gyermeknek. A szülőnek ebben a fázisban védelmezniük kell a „családállam határait”, vagyis kiszűrni minden olyan momentumot, amitől óvni kell egy kicsi gyereket. Payne szerint ezt a szerepet csak úgy tudjuk hatékonyan megvalósítani, ha hajlandóak vagyunk eljátszani a tekintélysemély szerepét, aki betartatja a szabályokat, és óvja a családi értékeket. Így a gyermek biztonságban érzi magát, megtanulja szabályozni indulatait és követni a vezető iránymutatását. Ez megteremt az egészséges alapot.

Kertész-fázis – 9 éves kortól 13 éves korig

A jó kertész vagy gazda mindig figyeli a talajt, hogy tudja, mikor vessen, mikor arasson. Türelemre és gondos megfigyelésre vagy szüksége, de ha megszületett a döntése, teljes mellszélességgel kell végrehajtania. Egy búzamezőt nem lehet többé-kevésbé learatni! Kiskamasz gyermekünknek látnia kell rajtunk, hogy meghallgatjuk, odafigyelünk rá és ráhangolódunk, amint egyre inkább – és változó módon – képes kezelni önmagát. Ugyanakkor látnia kell azt is, hogy továbbra is a szülő

a főnök, és ő a felelős a végső döntésekért. A Kertész segíti a kibontakozó kiskamaszt abban, hogy észrevegye, mindenki függ mindenkitől a családban, amelynek ő is tagja. A szülő továbbra is vezető, de olyan vezető, akinek fontos, hogy a kiskamasz hogyan látja a dolgokat, és milyen tervei vannak. Mindez természetes módon vezet a kamasz-évek Kalauzához.

Kalauz-fázis – 13 éves kortól a tinédzserévek végéig

A Kalauz már ismeri a járást, és meghallgatja a kamasz elképzeléseit, együtt tervezik meg a céljai és az álmai felé vezető legjobb utat.

A Kalauz maga is korábbi felfedező nyomában jár, akik térképet rajzoltak a bolyongásaikról, és megosztották a tapasztalataikat. Hosszú évek óta tartó, sikerekkel és kudarcokkal tűzdelt felfedezőútja során a Kalauz is gondos kiegészítéseket fűzött a maga térképéhez. Bár így sem lett teljes, ez a térkép szolgálatot tehet bármelyik újoncnak, amikor útnak ered. A jó Kalauz azt is tudja, hogy a hegytetőre nem egyetlen út vezet, és egy új felfedezőnek is megvannak a maga elképzelései, merre taposson ösvényt, talán olyan képességei is vannak, amelyek által ott is átjut, ahol mások elakadtak. Amikor kamasz gyermekünket igyekszünk kalauzolni, ügyeljünk rá, hogy a magunk élettapasztalata ne nyomja el az ő kibontakozó életszemlélete iránti érzékenységünket. A tinédzsert a saját útja érdekli a legjobban, nem pedig a mi véleményünk! Amikor félresiklani látszanak a dolgok, beszéljünk a kamasszal az ő útjáról, és arról, hogy mi tudná segíteni, és mi hátráltatja. A Melegszívű fegyelmezés című kötet mindhárom életszakaszra hoz valódi példákat, szerzője pedig idéz a hozzá forduló elkeseredett anyák, apák leveleiből, számtalan gyakorlati esetet elemez, ezzel valódi mankókat kínál a szülőnek a legkényesebb vagy éppen legkilátástalanabbnak tűnő helyzetekben is.

Száznál is több gyerek táncol a Maros Művészegyüttes utánpótlását is szolgáló csoportokban

A szellemi fejlődésnek is jót tesz, erősíti a közösséget a néptánc

Száznál is több gyerek táncol a Maros Művészegyüttes utánpótlását is szolgáló gyerekegyüttesekben, a Borsika és a Napsugár néptánc csoportban. A Borsika két csoporttal működik, a 3-5 és a

vezetője és Nagy Levente Lehel táncos irányítja. A gyerekeket nem csupán táncolni tanítják, de a különböző népi gyermekjátékokat is elsajátíttatják velük. „Egy kis háromévesnek nem lehet

totyognak. De a tánc, még a sportnál is hatékonyabban fejleszti a mozgásukat, a ritmusérzéküket, erősíti a csapatszellemet, szocializálja őket. Az óvodában, iskolában többnyire együtt vannak, egy közösségben töltik a délelőttiüket, a táncpróbán pedig meg kell előbb ismerkedniük, hiszen ahányan vannak, anynyi helyről jöttek, más-más oviból, kisiskolából, meg kell tanulniuk, hogyan viselkedjenek egymással, idegenekkel, hogyan fogadtassák el magukat, vagy fogadják el egymást.

Az együttes igazgatója be-beül a próbákra, figyeli az apróságokat, azt, hogy hogyan kezdik, honnan indulnak, hogyan fejlődnek, haladnak. Mert, ahogy mondja, egy három-négy éves kisgyerekről még nem lehet megmondani, hogy mihez van tehetsége.

A Maros Művészegyüttes előadása

6-10 évesekkel, míg a Napsugár most indított a 10 éven aluliak számára is egy csoportot. Barabási Attila Csaba, az intézmény vezetője szerint ez nemcsak az utánpótlás biztosítását jelenti az általa vezetett művészegyüttes számára, de a társadalomformáló szerepet is betölti. „A kicsiket elkísérik a próbákra a szülők, és mialatt gyerekeik táncolnak, addig ők ismerkednek, beszélgetnek, sőt rendezvényeket is szerveznek” – avat be az igazgató azokba a szokásokba, amelyek az évek során alakultak ki, és egyre erősödnek.

Ének, mozgás, aztán jöhet a tánc

A Borsikát Törzsök Zsuzsanna, a Maros Művészegyüttes tánckarának

még táncot tanítani, először játszani kell vele, szoktatni a közösségi élethez, énekelni, mozogni, és majd csak ezek után jöhet a tánc is” – magyarázza Barabási.

A Napsugár tánc csoport oktatója Füzesi Albert és lánya, Csibi Tímea hasonlóképpen állnak hozzá a gyerekek képzéséhez. Az együttes igazgatója be-beül a próbákra, figyeli az apróságokat, azt, hogy hogyan kezdik, honnan indulnak, hogyan fejlődnek, haladnak. Mert, ahogy mondja, egy három-négy éves kisgyerekről még nem lehet megmondani, hogy mihez van tehetsége, hogy jó sportoló válhatna belőle, vagy kiváló táncos. Hiszen éppen csak elindultak, vannak, akik még mindig

Megtanít elviselni a kudarcot

A szellemi fejlődésnek is jót tesz a tánc, erősíti a koncentrálóképeséget, fejleszti a személyiséget, segít megtanulni a monotónia vagy a kudarc elviselését. A Borsika és a Napsugár csoportban is lehetőségük van elkezdni valami olyasmit, ami később akár meghatározója lehet az életüknek, a karrierjüknek, pályaválasztásuknak. Akiben van kitartás, az marad, és ha tehetséges, akkor akár táncos is válhat belőle. Ez nem egy ritka jelenség, hogy az, aki kiskorában kezdett néptáncra járni, abból később hivatásos táncos lett. „Általában, aki komolyan áll hozzá, a középiskoláig nem hagyja abba. Akkor jön egy törés, hiszen érettségire kell készülni, egyetemi felvételre” – mondta az

igazgató, hozzátéve, hogy az egyetemi évek sem kedveznek a néptáncnak, bár ezt is cáfolja jó néhány eset. Példának a Maros Művészegyüttes 16 éves hivatásos táncosát, Papp Zsuzsannát említi, aki a Napsugárban „nőtt fel”, és most középiskolásként igyekszik megmaradni az élvonalban annak ellenére, hogy a tánc rengeteg energiát és időt igényel tőle is.

A néptánc többek között fejleszti a személyiséget, segít megtanulni a monotonia vagy a kudarc elviselését.

Soha ilyen erős nem volt az utánpótlás

Ami a néptánc iránti érdeklődést illeti, egyre nagyobb az igény iránta. Barabási Attila Csaba szerint ez részben azzal is magyarázható, hogy a szülők közül a legtöbben nem táncoltak, nem jártak ilyen helyre, amikor kisgyerekek voltak, és most szeretnék gyerekeiknek megadni azt, amiből ők kimaradtak. Ez azt is jelenti, hogy „soha ilyen erős nem volt az utánpótlás, mint most” – teszi hozzá. Ez öröndetes hír, annál is inkább, hogy beszélgetésünk napján született meg az elhatározás, hogy a Sapientia elindítja a néptáncos szakot is. Barabási e hírhez hozzátette még azt is, hogy szeptemberre felvételit hirdet a budapesti néptáncfőiskola, amely Marosvásárhelyen indít kihelyezett tagozatot. A hároméves alapképzésre egyelőre 35 helyet hirdetnek, de olyan nagy az igény rá, hogy már hatvanan iratkoztak fel. Az igazgató abban bíz, 40-45 hallgatóval indul a főiskolai képzés a Maros Művészegyüttes székházában. Ha valaki a három év után szeretné továbbképezni magát, akkor annak lehetősége lesz felvenni a pedagógiai modult, és oktathat néptáncot az óvodákban, iskolákban.

Eddig ugyanis csak az 1–4. osztályban mint választható tantárgy szerepelt a néptánc. Azonban, ha beindul a néptáncoktatói képzés, akkor az általános iskolák felső tagozatán, valamint a középiskolákban is lehetőség lesz néptáncot tanulni.

FOTÓ: MAROS MŰVÉSZEGYÜTTES

A néptánc szeretetét igyekszik továbbadni a gyerekeknek is a Maros Művészegyüttes

A néptáncfőiskolának a Maros Művészegyüttes ad otthont, ha az elméleti képzésre nem felel meg a helyszín, akkor a Sapientia marosvásárhelyi karának segítségét veszik igénybe. Az elképzelések között az is szerepel, hogy ha egy adott tájegységről tanulnak, annak tánclépéseivel a helyszínen ismerkedhetnek meg a hallgatók.

Erre a kihelyezett főiskolai tagozatra természetesen nemcsak a marosvásárhelyieket várják, de Erdély valamennyi hivatásos néptáncgyűjtésének a tagjait is, azokat, akiknek nincs egyetemi képesítésük. A diploma megszerzése a hivatásos táncosok bérének pozitív változását is jelenti majd, illetve azokat a lehetőségeket, amelyet egy pedagógiai oklevél jelenthet: taníthatnak, vagy a művelődési életben vállalhatnak szervezői, vezetői szerepet.

Többségben a lányok

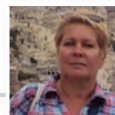
A gyerekcsoportokba való jelentkezésnél egyelőre a lányok vannak többségben, zsenge korban a fiúk valamért még húzódoznak a táncból, inkább sportolnának. Sokszor előfordul, hogy két lány alkot egy párost, mert nem jut mindenkinek fiúpartner. Bár ez nem

szegi kedvét senkinek. Az oktatók pedig arra is nagy figyelmet fordítanak, hogy mindenki mindenkivel táncoljon, senki ne maradjon partner nélkül, nem adnak helyet olyan megnyilvánulásoknak sem, hogy „ezzel én nem akarok táncolni, mert...”.

Nagyon sokan vannak, akik elkezdik a néptáncot, főleg a tanévkezdéskor nagy a lelkesedés – magyarázza Barabási Attila Csaba, hozzátéve, hogy ha egy páran le is morzsolódnak a kezdeti lelkesedés elszálltával, a zöme marad. Ennyire erős nem volt az utánpótlás, erről a szülők mellett azok is meggyőződhetnek, akiket érdekel a néptánc és részt vettek az év végi ünnepi műsoron, ahol száznál is több gyerek lépett színpadra a Kultúrpalota nagytermében. Utána egy közös bált szerveztek, ahol „száz gyerek és ennek a száz gyereknek a szülei együtt táncoltak az előadás után” – idézi azokat az eseményeket, amelyek még jobban összekovácsolják, nemcsak a kis táncosokat, de a szülőket is.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

A 9–17 évesek felét már érte szexuális zaklatás online – derül ki egy kutatásból

Túl sok időt töltenek a virtuális térben a romániai gyermekek

Egyáltalán nem szívderítő a romániai gyerekek internetezési szokásaira vonatkozó legújabb kutatások, de a szakemberek szerint szülőként inkább felügyelni és kontrollálni kellene a jelenséget, mint elutasítani vagy tiltani azt.

Több felmérés eredményéből is az derül ki, hogy a romániai gyermekek több mint egynegyede hat óránál is többet internetezik egy iskolanapon. A Mentések meg a Gyermekeket szervezet által készített felmérés szerint hétköznap 27,3 százalékuk tölt ennyi időt képernyő előtt, míg hétvégén és vakációban 48,3 százalékuk van online.

netezés közben más felhasználók részéről, és 61 százalékukkal fordult elő, hogy kényelmetlenül érezte magát valamitől, amit a világhálón látott. A romániai gyermekek átlagban 9 éves koruktól kezdenek el internetezni, és többségük okostelefont használ erre. 99,3 százalékuk mondta azt, hogy van saját profilja valamely közösségi hálón. 40% gyakran

kapott már szexuális tartalmú üzenetet a virtuális térben. A közvélemény-kutatás 2018 áprilisa és szeptembere között készült 1156, 12 és 17 éves gyermek megkérdezésével.

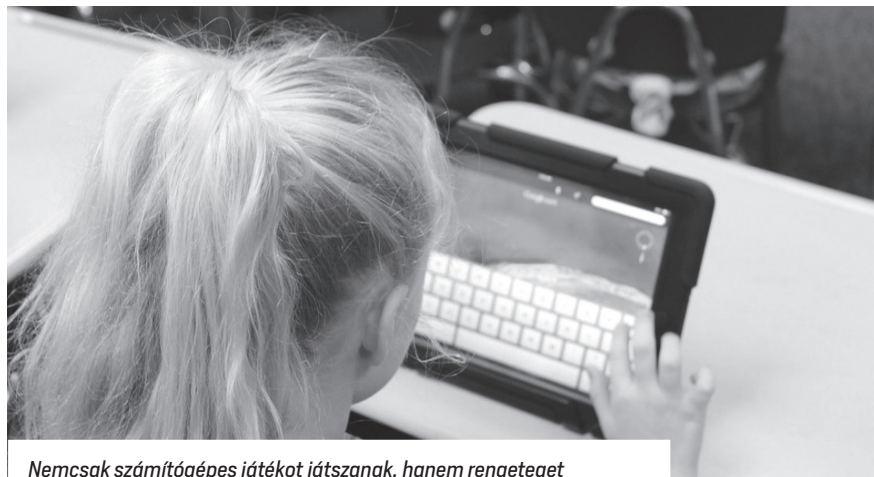
A YouTube-ot nézik, és Instagramon fotózkodnak

Egy másik, a 2018-as EU Kids Online kutatásból az is kiderül, milyen programokat, alkalmazásokat használnak a romániai gyerekek. Zömük a YouTube-ot nézi, a barátaival cseveg Whatsappon, online játékokat játszik, képet oszt meg az Instagramon és a Snapchaten, mivel a Facebook már nem trendi.

A Monica Barbovschi és Bianca Balea szociológusok által Kolozsváron ismertett kutatás azért érdekes, mert az elmúlt években tapasztalható különbségekre is rámutat. Ez a negyedik ilyen uniós felmérés, az elsőt 2009-ben kezdeményezte a London School of Economics. A szociológusok az IRES közvélemény-kutató cég támogatásával kérdeztek 935 romániai, 9 és 17 év közötti gyereket internetezési szokásairól.

Kiderült, hogy 84 százalékuk okostelefonon netezik, egyre inkább saját mobilon, azaz egyedül. Az online világ bosszúságforrás is lehet, kisebbségben vannak azok, akik kizárólag pozitívan gondolkodnak róla. Mégis 45 százalék úgy véli, hogy biztonságos, 32 százalék szerint mindenki kedves és segítőkész. 40 százalékuk úgy érzi, online inkább önmaga lehet.

Bár az online kreatív tevékenységek, honlapok, appok fejlesztik a gyerekek képességeit, ezekkel töltik a legkevesebb időt, számoltak be a kutatók. Ugyanis a szülők sincsenek tisztában ezekkel a lehetőségekkel, és elsősorban nekik kellene megmutatni csemetéiknek.

Nemcsak számítógépes játékot játszanak, hanem rengeteget instagramoznak, csevegnek barátaikkal a romániai iskolások

A biztonságos internet napja alkalmából ismertetett felmérés következtetéseket is levon. Rámutat, hogy a hosszas online jelenlét károsan hat a gyerekek emberi kapcsolataira, életére. A sokat internetező gyermekek sokkal elégedetlenebbek a szülőikkel, barátokkal és tanáraikkal való kapcsolatukkal és jelenlegi életükkel, kevésbé gondolják azt, hogy napi tevékenységeiknek van értelme, kevésbé derűlátók a jövőt illetően.

Aludni sem alszanak, csak netezhessenek

A felmérése során aggasztó adatokra is fény derült: a megkérdezettek 54 százaléka válaszolta azt, hogy érte sérelem

konkrét cél nélkül is böngészni a netet, 31% pedig úgy nyilatkozott, hogy az netezés miatt kevesebb időt szán családjára, a házi feladatokra. 28% próbált már „leszokni”, de sikertelenül. 13%-kal az is gyakran előfordul, hogy nem eszik vagy alszik, csak online lehessen. A gyerekek 43 százaléka képeket is tölt fel magáról a világhálóra, megadja lakcímét és a felkeresett helyeket. Számukra az online tér a legfőbb tájékozódási forrás, csak ezt követi a kortársakkal, szülőikkel és tanárokkal való beszélgetés. 47 százalékuk alkalmanként, ritkán vagy soha nem ellenőrzi az online információk valóságtartalmát. És ennél alig kevesebb, 43 százalék látott vagy

Sok a negatív élmény

A kutatók azt is vizsgálták, milyen online veszélyek leselkednek a gyerekekre, és mit tehetünk ezek megelőzésére, kivédésére. Az internet ugyanis változatosabb, így veszélyesebb lett: míg 2010-ben a netező gyerekek 21 százaléka, 2018-ban már a 33 százalék számolt be negatív online tapasztalatról, és most először

a fiúk ugyanolyan arányban, mint a lányok. A negyedüket havonta érik negatív online élmények. A legnagyobb mértékű növekedést a 9–11 éveseknél mérték, 29 százalékuk rendelkezik már ilyen tapasztalattal. Ezeket az élményeket leginkább, 41 százalékban kortárs barátokkal beszél meg, 37% a szüleivel, 13% a testvéreivel, tanáraival vagy szakemberekkel

csak 3%. A legaggasztóbb, hogy 18 százalékuk senkivel sem beszél ezekről.

Az is kiderült, hogy ilyenkor kétharmaduk tudja, mit csináljon, 61% képes online blokkolni a számára kellemetlen személyt, 40% jelenteni is tudja az incidenst, és 26% helpcenterhez vagy segítséget nyújtó vonalhoz is fordul, ha kell.

Javaslatok a gyerek biztonságos internetezésére vonatkozóan

A szülőknek nagyon nehéz dolguk van, valamint még a kutatóknak és az internet nagy vállalatainak is sok nehézséget okoz a kérdés, hogy miként tehető biztonságosabbá a gyerekek internethasználata. Mit tehetnek a szülők, hogy megóvják gyermeküket? Mindenki számára evidens, hogy az internet tele van erőszakos videókkal és szinte a net fele felnőtt tartalom, valamint az utóbbi években a netes bántalmazás (cyberbullying) jelensége közismertté vált – olvasható a Kölkönet.hu honlapon Peer Krisztina gyermekpszichológus írásában. A legutóbbi idők a világpolitikát és hatalmas tömegek gondolkodását befolyásoló állhírek jelentőségét mutatták meg, de felbukkantak a legkisebb gyermekek millióira veszélyes, videómosztókon garázdálkodó algoritmusok is. A helyzet tehát minden nappal fokozódik, és már csak hab a tortán, hogy egy-egy bejegyzésért vagy károsított fotóért valaki nem kapja meg a megpályázott állást. Gyermekeinkre tehát előnyei mellett az internet hátulütői is örökké hatással lesznek.

Közös internetezés

Nagyon fontos, hogy a szülő ne csak passzívan, a háttérből tegyen óvintézkedéseket, vagy ne pusztán szóbeli intésekkel vagy szabályokkal formálja gyermekét, hanem aktívan is: a biztonságos használat egyes lépései a legkönnyebben a gyakorlat révén sajátíthatók el. Meg tudjuk neki mutatni, melyik honlap nem hiteles, hogyan működnek a közösségi média látóhatósági szűrői stb. Ha nem értünk ehhez, még jobb, ha gyermeink segítségével navigálunk el ezekhez a beállításokhoz. Bevonódnak, hiszen a szülő az ő „szakértelmükre” hagyatkozik, és ez megalapozza, megerősíti a köztük lévő bizalmi viszonyt. De egy friss kutatás szerint egy rendkívül érdekes hozadéka is van az együtt netezésnek, mégpedig az, hogy ennek eredményeképpen kevesebbet fog netezni a gyermek. Tehát, ha azt szeretnénk, hogy töltsön kevesebb időt a képernyő előtt, netezzünk együtt.

„Felvilágosítás”

Az internet veszélyei nagyon nem egyértelműek, különösen a gyermekek számára. Éppen ezért fontos, hogy a szülő ne (csak) technológiai óvintézkedéseket tegyen (szűrőprogramok), hanem tételesen el is mondja – természetesen gyermeke életkorának megfelelően –, hogy például mit jelent a netes bántalmazás, hogy

amit a neten írnak, nem mindig igaz, és vannak, akik visszaélnék mások fotóival, és a többi. Ugyanígy talán érdemes arra is kitérni, hogy nagyon sok nem nekik való tartalom létezik, mint például az erőszak vagy a szexuális tartalmak. És ha már ez utóbbinál tartunk – visszaautalva az együtt netezésre is –, érdemes felhívniuk a figyelmét, hogy ha a témával kapcsolatos kérdések foglalkoztatják, hiteles honlapokat vagy applikációkat keressen fel, ne pedig vaktában próbáljon tájékozódni mondjuk kifejezetten pornográf tartalmak mentén.

Élethosszig tartó tanulás

Sok szülővel előfordul, hogy a gyermeke többet tud a net világáról, ezért feszélyezve érzi magát. De érdemes erre fordítva, azaz a fejlődés lehetőségeként tekinteni! Ugyanis a világ már netközpontú, és a gyermekünk egész életét meg fogja határozni az, hogy jól vagy rosszul használja-e a netet, jó vagy rossz hatások érték a nettanulás során. Tehát nincs mese, a szülőknek is meg kell hallaniuk az idők szavát: bővíteniük kell ismereteiket. Ehhez magyar nyelven is létezik segédkönyv, amelyből előismeretek nélkül is tájékozódni lehet a tekintetben, hogy miként óvjuk gyermekeinket. De ezt azzal kellene kiegészíteni, hogy gyermekünk segítsen nekünk új ismeretek birtokába jutni. Ez persze nagyon nehéz egy bizonyos életkor után, amikor már „hallani sem akarnak rólunk”. Ám ha ezt a gyakorlatot korán, kisiskolás korban megalapozzuk, talán tinédzserkorban is jó támasza lehet egymásnak a gyermek és a szülő.

Vegyük észre az intő jeleket!

Fontos, hogy figyeljünk gyermekeinkre, mert így láthatjuk meg azokat a jeleket, melyek arra utalhatnak, hogy rossz hatások érik az internethasználat során. Ha a viselkedése hirtelen megváltozik, például szokatlanul zárkózottá válik, vagy az iskolai teljesítménye hirtelen és látványosan leromlik, vagy a kortárs kapcsolatai leépülnek, netán egészen meg is szűnnek, és mindenképpen sokat ül a gép előtt, gondoljunk arra, hogy talán épp netes zaklatás vagy számára nem megfelelő internetes tartalmak állhatnak a háttérben. Ha a sok gépezés mellé netán alvászavarok, étvágytalanság, erős szorongás is társul, érdemes a területtel foglalkozó pszichológushoz is fordulni.

P. M.

Csángó középiskolásoknak avattak kollégiumot Bákóban

Moldvai csángó középiskolásoknak szánt kollégiumot avattak február elején Bákóban. Az erre a célra megvásárolt magánházban kialakított kollégium 15-20 diák számára biztosít ellátást – mondta az MTI-nek Burus Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) elnöke. Ebben a tanév második felétől olyan diákoknak kívánnak helyet biztosítani, akik a moldvai magyar oktatási program részesei voltak, és 9. osztálytól a bákói iskolák va-

A csángók magyarnyelv-használatát illetően egyébként január végén jelentős hírnek számított, hogy a jászvásári római katolikus püspökség engedélyezte, hogy havi egy magyar misét tartsanak Bákóban. A város főterének szomszédságában levő Szent Miklós-plébániatemplomban minden hónap utolsó vasárnapján tartanak majd magyar misét, amelynek celebrálására Felix Măriuț forrófalvi (Faraoani) és Andrei Varga bogdánfalvi (Valea Seaca) plébánost kérték fel. Amint Nyisztor Tinka néprajzkutató, a Moldvai Csángó Magyarok Szövetségének (MCSMSZ) vallási ügyekért felelős vezetője az MTI-nek elmondta: a jászvásári püspökség 1884 óta íródo történetében először fordul elő, hogy az egyházmegye területén, annak vezetése által elrendelt rendszeres magyar nyelvű misékre kerül sor. A moldvai csángók magyar misézésre vonatkozó kéréseit mindeddig elutasította az egyházmegye 1990 óta vezető Petru Gherghel jászvásári püspök. A püspök korábban kijelentette: csak akkor engedélyezi a magyar misét, ha megbizonyosodik róla, hogy a hívek legkevesebb két százaléka nem érti a román nyelvet. Nyisztor Tinka elmondta: a bákói magyar misét a csángó oktatási program tanárának, Boros Rezsőnek a kérésére hagyta jóvá a püspökség. A kérést a moldvai csángók hét szervezete is aláírta.

A néprajzkutató felidézte: közel harminc éve küzdenek a magyar misék engedélyezéséért, és tervezi, hogy közzéteszi azt a két kötetet kitevő levelezést, amelyet a különböző egyházi előjárókkal folytatott ez ügyben. „Én annyit sírtam a jászvásári püspökségen, hogy még a kövek is megpuhultak volna, de tíz papot állítottak szembe a delegációkkal, és azt magyarázták, hogy a csángó nyelv nem magyar nyelv” – idézte fel a néprajzkutató, aki tanulmányai után visszatért a szülőfalujába, Pusztinába. Megjegyezte, a küzdelmük három évtizede alatt kihalt Moldvában egy olyan generáció, amely sóvárogta a magyar misét, és alig tudott románul. Azt is hozzátette azonban, hogy ez idő alatt a papok egy új generációja is megjelent, akik már jobban megértik a hívek igényeit.

Nyisztor Tinka szerint a bákói magyar mise ugyanolyan nagy dolognak minősül, mint az, hogy júniusban Csíksomlyóra jön Ferenc pápa. Hozzátette: a január 27-én tartandó első magyar misére reményei szerint csoportosan felvonulnak a hívek a magyar nyelvet még őrző csángó falvakból.

A jászvásári püspökséghez tartozó nyolc moldvai megyében – a püspökség honlapján közzölt adatok szerint – több mint kétszázezer római katolikus hívet tartanak számon. Magyar kutatók 30-40-ezerre becsülik azoknak a moldvai katolikusoknak a számát, akik beszélik a magyar nyelv valamely nyelvjárását.

A bákói kollégium 15-20 diák számára biztosít ellátást

lamelyikében folytatják tanulmányaikat. Az RMPSZ elnöke szerint a kollégium azokból az adományokból jöhetett létre, amelyeket a Bőjte Csaba ferences szerzetes által vezetett Dévvai Szent Ferenc Alapítvány gyűjtött 2004 és 2006 között a külsőrekecsini csángó iskola felépítésére. Ennek az alapkövét is letették, de „az az álom nem valósulhatott meg”, ezért a támogatást a kollégium létrehozására fordították. A kollégium tulajdonjogilag az RMPSZ tulajdonába került, a moldvai magyar oktatási program részeként a pedagógusszövetség fogja működtetni. Az RMPSZ feladata lesz a szakmai koordináció és a működési feltételek biztosítása is. A pedagógusszövetség elnöke szerint a második szemesztertől hét gyermek költözik be, és biztató jelek vannak arra, hogy hamarosan jobban kihasználják a létesítményt.

Tanulni is meg kell tanulni – tippek a tananyag hatékony elsajátításához

Az egyesült államokbeli Dartmouth Egyetem listázta azokat a javaslatokat, amelyek segíthetnek a diákoknak fejleszteni a memóriájukat. Ezek a tippek bárkinek a segítségére lehetnek abban, hogy kicsit tudatosabban és okosabban – nem feltétlenül keményebben – tanuljon. Ezeket a tippeket az osztályfőnökök, pedagógusok is megoszthatják diákjaikkal, hiszen sokszor szembesülhetnek azzal a jelenséggel, hogy a mai iskolarendszer gyermekei a tizenkét év alatt nem tanulják meg megfelelőképpen, hogy miként is lehet valójában elsajátítani a tananyagot.

Hangosan ismételd meg a tananyagot

Már akkor is, amikor legelőször olvasod át az anyagot, kérdezd ki magadat! Segít a megértésben, és a tanulást is gyorsítja, mivel sokkal aktívabb annál, mint ha csak olvasnál. A hibáidat, hiányosságaidat is könnyen megtalálhatod, és kiküszöbölheted, ha teszteled magad. Mondd el az anyagot hangosan a saját szavaiddal, aki hallás alapján tanul, annak ez sokkal hasznosabb a vizualizálásnál. Olvasd fel többször is hangosan azokat a részeket, amiket nehezen találsz!

A szorzótáblát, telefonszámokat, kódokat és más hasonló dolgokat ismétléssel lehet megtanulni.

Készíts jegyzeteket

Azoknak, akik vizuális típusúak, érdemes összefoglaló jegyzeteket készíteni, akár a tanórákon vagy előadásokon, és akár az otthoni tanulás közben is. Saját szavaiddal fogalmazd meg a jegyzeteidet, legyen rövid, világos és tömör, ugyanakkor legyen olvasható és átlátható. A jegyzetelés sokkal inkább fejleszti a memóriát, mint ha aláhúzógnád a lényegét, amit gyakran csak mechanikusan csinálunk, a lényegtelen

dolgokat is aláhúzzuk, és nem feltétlenül értjük meg, amit kiemeltünk.

Tanuld meg a közepét

A legjobb időpont az ismétlésre rögtön azután van, amikor az adott rész végéhez értél. A tananyag eleje és a vége az, ami a leginkább megragad, így fordíts nagyobb figyelmet a középső részekre is, amik könnyebben feledésbe merülnek. A legkönnyebben elfelejtendő rész éppen az anyag közepe utáni rész.

Aludj rá egyet

Akkor tanulj, mielőtt ágyba mennél, kivéve persze, ha nagyon fáradt vagy. A frissen elsajátított anyag jobban megmarad egy kis alvás után, mint ha ugyanaz az idő napközben telt volna el.

Próbáld a tanultakat kötni valamihez

Két módja van a memorizálásnak: az ismétlés (mechanikus folyamat) és a megértés. A szorzótáblát, telefonszámokat, kódokat és más hasonló dolgokat ismétléssel lehet megtanulni, de gondolatokat, elképzeléseket, elméleteket és következtetéseket csak a megértés folyamán tudjuk megtanulni. És persze van, hogy ez a két tanulási mechanizmus egyszerre működik.

Társítás, több jelentés

Minél több dolgot tudsz társítani egy gondolathoz, annál több jelentése lesz, és minél több jelentése lesz, annál inkább meg fog maradni a fejedben. Mindig jegyezd fel a hasonlóságokat a gondolatok között, és helyezd el őket a gondolatok, elképzelések és elméletek egy nagyobb rendszerében. Maguknak a szavaknak a megértése nem mindig elég. Ne elégedj meg egy ködös elképzeléssel arról, amit olvastál. Ha nem tudod követni a gondolatmenetet, inkább menj vissza oda, ahol elvesztetted a fonalat.

„A mai iskolarendszer gyermekei a tizenkét év alatt nem tanulják meg megfelelőképpen, hogy miként is lehet valójában elsajátítani a tananyagot.”

ÖSSZEFOGLALÓ

Gyapjúpulóver és két sárga-fehér paca

Nagy Sándor akarok lenni, kard kell, meg sisak, és ló is, hogyne. Anyám csak néz elkerekedett szemmel, nem ért semmit. Kérd el nagyapádtól Csillagot, von vállat. Nem igazi ló kell, hanem olyan, amivel mehetek a farsangra

macera lesz megkeresni. Mindenki annak öltözik, aminek akar, de nem lehet bolti jelmezt használni, mert az csalás, és a végén meg lesz szavazva, kié a legeredetibb jelmez, ki lesz a bálkirálynő és a bálkirály.

akarok lenni, nehogy valaki lemásolja az ötletemet.

Anyám nem tudja, milyen jelmez dukál Nagy Sándorhoz, és így, hogy jobban belegondolok, én sem igazán. Másnap bemegyek a könyvtárba, és megkérem Kerekesné, mutasson nekem egy Nagy Sándort. Hosszasan keresi a Képes Történelemben, mire talál egy képet egy domborműről, amin állítólag a Nagy Sándor lovagol. A csalódottság nem kifejezés arra, amit érzek: Nagy Sándor, a makedónok királya, a legnagyobb hadvezérek egyike szoknyát visel. Aznap már nem szólok meg többet.

Este megy a tévében a T. J. Hooker, egy amerikai rendőrös sorozat, szírnáznak az autók, T. J. Hooker rohan és lő, felugrik a száguldó busz tetejére és lő, hason csúszik a hóban és lő, bukfencezik és lő, lő és lő. Eldöntöm, hogy rendőr leszek az álarcosbálon. Anyám rám ad egy elnyűtt bőrkabátot, fejembe nyom egy nevetséges kalapot, a kezembe meg egy fapisztolyt. Rohadtul nem hasonlítok T. J. Hookerre, de már nem érdekel.

Az álarcosbálon van nyolc tündérkirálykisasszony és négy hercegnő. Mindegyik úgy néz ki, mint egy ballerina koronában. Tiszta hatyúk tava. Ezenkívül van jó pár cowboy, indián és kereszties lovag. Csak Katika meg én lógunk ki a sorból. Katikának végül az anyukája nem engedte, hogy fül-orr-gégész legyen pont akkor, amikor az orvosok bérét csökkentik, úgyhogy spenót lett tükörtojással. Nagy, földig érő, zöld gyapjúpulóver van rajta, meg két nagy sárga-fehér paca, és közben sír, csak sír. Én se vagyok valami vidám még akkor sem, amikor kiderül, hogy Katika meg én nyertük a legeredetibb jelmezek díját. Hazafelé még hallom, ahogy a hátam mögül Zsolti és Feri utánam kiabálnak: hülyerendőr, hülyerendőr! Csucsu nektek. Jobban örültetek volna egy szoknyás hadvezérnek?

„Csak Katika meg én lógunk ki a sorból. Katikának végül az anyukája nem engedte, hogy fül-orr-gégész legyen pont akkor, amikor az orvosok bérét csökkentik.”

az iskolába, sopánkodok, mintha uk-mukfukk le akarnám rohanni Perzsiát. (Vesszőparipa, olvasom majd később egy könyvben, de akkor még nem tudom. Még jó, hogy nem adták ide szegény Csillagot.)

A farsangot nálunk az iskolában álarcosbálnak hívják, mint Verdi. Bagolyné, a tanító néni egy nap üzenetet diktál az osztálynak, mindenkinek az ellenőrzője jegyzetrészébe kell beírnia. „Tiszteltszülők felkiáltójel Nagybetűkéthétműlva vessző ekkormegékkor vessző álarcosbáltszervezőnk aziskolában pont Nagybetűkérema tiszteltszülőket segítsenekgyermekük jelmezének elkészítésében pont dátumaláírás.” Amikor Bagolyné ott tart, hogy „álarcosbáltszervezőnk”, sikítani kezd az egész osztály, örömmükben többen eldobják az írószerüket,

Minden lány tündérkirálykisasszony, meg hercegnő akar lenni az álarcosbálon, másnap szünetben hosszasan megbeszélik, kinek milyen színű lesz a fodros szoknyácskája. Csak Katika nem akar tündérkirálykisasszony vagy hercegnő lenni. Katika fül-orr-gégész akar lenni, mert az anyukája is fül-orr-gégész. Nem érti senki ezt a szót, hogy fül-orr-gégész, ezért Katika sírni kezd, a többiek pedig együttérzően homokot öntenek a fejére. Napsütéses meleg február van, játszhatunk kint az udvaron. De aztán Bagolyné észreveszi, mi van a Katika fejével, úgyhogy nem játszhatunk tovább kint az udvaron. Bent kell ülni, és csak csendben lehet beszélgetni. A fiúk közül a legtöbben cowboyok vagy indiánok akarnak lenni, meg kereszties lovagok. Én nem árulom el, mi

• FARKAS ILONA JANKA, 10. OSZTÁLYOS

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR
vargalaszlloedgar@gmail.com

A második félév szerkezete

Megkezdődött a második tanév február 11-én a romániai iskolákban, óvodákban. A legközelebbi vakáció, a tavaszi szünidő április 20-ától lesz, és május 5-ig tart. Ebbe a katolikus és az ortodox húsvét időszaka is beleesik. Az érettségi előtt álló végzősök már május 31-én elbúcsúzhatnak az iskolapadtól, a képességvizsga előtt álló nyolcadikosok számára június 7-én ér véget a tanév. A nyári szünidő hivatalosan június 15-én kezdődik, és szeptember 15-éig tart. A félévi dolgozatokat a szemeszter végére kell időzíteni, legkésőbb a félév vége előtt három héttel sort kell keríteni rájuk. A munkaszüneti napokon nem lesz tanítás, míg június 5-ét, a pedagógusok napját különféle programokkal, rendezvényekkel ünnepelhetik meg a tanintézetekben. Az Iskola másként országos programot öt egymást követő munkanapon tartják, mindenik tanintézet maga dönti el, hogy mikor.

Tovább zsugorodik a Szatmár megyei magyar oktatás

Több iskolát bezárnak, három településen részben megszűnik a magyar oktatás a következő tanévtől Szatmár megyében. A 2019–2020-as iskolai tanév beiskolázási terve az alacsony gyermeklétszámmal indokolja a döntést. „Szeptembertől teljes egészében vagy részlegesen lakat kerül a szamosborválaszúti, ráksahegyi, kakáktelepi, avaslekenicei, avaspataki, domahidai, vezendi és mezőpetri tanintézményre. A lajstrom legfajszűbb tétele Mezőpetri, hiszen egyrészt maga a sváb-magyar település jelentősen nagyobb, mint az avasi kis falvak, másrészt az itteni tágas iskolát nem olyan rég, 2011-ben újjátarták és szerelték fel modern oktatási eszközökkel” – nyilatkozta a Maszol hírportálnak Kallós Zoltán főtanfelügyelő-helyettes. Elmondta, az észszerűsítést az önkormányzatok javasolták, de ahol lehet, 12 fős létszámmal meghagyják az összevont osztályokat. Mint mondta, Mezőpetriben a nagy költségek miatt az tűnt észszerűbb megoldásnak, hogy a négy évfolyamon, 5–8. osztályban tanuló maradék hat gyermeket nagykarolyi

vagy piskolti tanintézetekbe irányítsák át. Kallós Zoltán szerint a probléma gyökere, hogy kevés a magyar gyermek, és sok vidéken élő szülő inkább nagyobb településekre, a közeli városba vagy Szatmárnémetibe ingáztatja csemetéjét bölcsődébe, óvodába, iskolába. Ezt ellensúlyozandó az érendrédi, szilágypéri és csanálói óvodát napközivé alakítják, ahogy korábban az egri vagy a szamoskrassói óvoda esetében is történt. Ugyanis a tapasztalat azt mutatja, hogy az a szülő, mely már bölcsődébe városra vitte a gyereket, többé már nem hozza vissza.

Magyar előkészítő osztályt indítanak Szászfenesen

Magyar nyelvű előkészítő osztályt indítanak a Kolozsvár melletti Szászfenesen, ehhez március elejéig várják a szülők jelentkezését, közölte a Kolozs megyei RMDSZ. A szövetség szerint ugyanis jó esély van arra, hogy a szászfenesi magyar gyerekek a kincses város helyett ismét a településen járhasanak iskolába. Ha összegyűl legalább 12 gyerek, ösztől elindulhat a magyar előkészítő osztály a Kolozsvárral összenőtt, több tízezres lakossággal rendelkező településen. „Bízunk abban, hogy sikerül beindítani a magyar tagozatot Szászfenesen. Bár az óvoda esetében sokat küzdöttünk azért, hogy összegyűljön a tizenkét magyar gyermek, reméljük, jelen esetben sokkal nyitottabbak lesznek a szülők, és segítenek abban, hogy létrehozzuk a magyar tagozatot” – nyilatkozta Both Anikó, az RMDSZ szászfenesi szervezetének elnöke. Hozzátette, a kisváros méretű faluban amúgy meglenne a szükséges gyereklétszám, de a szülők nagy része Kolozsvárra viszi gyermekét óvodába, iskolába. Csoma Botond, az RMDSZ megyei elnöke rámutatott: a kincses város közvetlen közelében lévő településeknek egyre nehezebb fenntartaniuk a magyar iskolákat és óvodákat, mivel sok szülő Kolozsváron dolgozik, így gyerekeit is itteni tanintézetekbe járatja. „Nem szabad elhanyagolni a vidéki iskolákat, ezért igyekszünk segíteni ott, ahol lehet. A gyerekek szempontjából is fontos, hogy lakóhelyükön tanuljanak, az ingázás helyett egyéb foglalkozással

töltsék az idejüket. Ugyanakkor a helyi közösségek megerősítésében is jelentős szerepük van az iskola által meghatározott tevékenységeknek” – fogalmazott a parlamenti képviselő. Török Zoltán megyei főtanfelügyelő-helyettes szerint a szülőknek március elejéig kell iktatniuk a kéréseket az iskola igazgatóságán az előkészítő osztály beindításához. Ha összegyűl a minimális 12-es létszám, szeptembertől magyar tagozat is lesz a szászfenesi iskolában.

Oktatási-kulturális központok létesülnek Kolozsváron és Nagyváradon

Erdélyi jelentőségű művelődési és tudományos központot hoz létre az Iskola Alapítvány Kolozsváron, illetve Nagyváradon. A kincses városban az alapítvány a Minerva Egyesület Brassai Sámuel utca 5. szám és a Dávid Ferenc utca 4. szám alatti, 1320 négyzetméter területű telket, valamint a rajta álló öt, részben lelakott, részben romos épületingatlant vásárolta meg 2018 elején. A alapítvány célja a visszaszolgáltatott közösségi ingatlanvagyon hasznosítása, írta közleményében. Az épületekben a tervek szerint olyan közösségi teret kapnak helyet, amelyek az erdélyi és a kolozsvári magyar tudományos és kulturális jelenlét erősítéséhez hozzájárulnak. A kolozsvári rehabilitált és megnövelt lakfelületű ingatlanokban kortárs képzőművészeti kiállítótér, műterem, vendégszobák, archívum, alternatív oktatási helyszín, kávézó, irodák és konferencia-rendezvényterem kap helyet. A projekt költségvetése 1,612 milliárd forint.

Nagyvárad belvárosában az 1911 és 1913 között épült Sonnenfeld-palota tulajdonjogát szerezte meg az alapítvány tavaly decemberben. A magyar épített örökség szerves részét képező ingatlan egy 2283 négyzetméteres telken áll, összességében több szinten közel 5500 négyzetméter bruttó összfelülettel rendelkezik. Itt egy önálló, egységes kulturális civil teret hoznánk létre, amelyben a már ott működő Szigligeti Színház és a hozzá tartozó intézmények mellett könyvtár, előadóterem, kiállítótér, pedagógusi és kulturális egyesületi irodák kapnak helyet. A nagyvárad program

költségvetése 2,47 milliárd forint. „A magyar kormány támogatása révén két olyan erdélyi nagyvárosban sikerül kulturális központot nyitnunk, amelyek a történelem során az erdélyi kultúra fellegvárának számítottak. Ezt az örökséget visszük tovább, valósítjuk meg, és hagyjuk hátra a jövő nemzedéknek” – hangsúlyozta Nagy Zoltán Levente, az Iskola Alapítvány elnöke.

Felavatták a Kolozs megyei tanfelügyelőség új székházát

Az egyházak, civilek és műemlékvédelmi szakemberek tiltakozása ellenére elkészült, és február elején át is adták a Kolozs megyei tanfelügyelőség Apáczai Csere János (Argeş) utcai székházát. Az épületavatón Ecaterina Andronescu tanügyminiszter is részt vett, írta a Maszol. ro. Valentin Cuiubus főtanfelügyelő sikernek nevezte, hogy számos nehézség ellenére befejeződhetett a munka. A háromemeletes épület annak a bizonyítéka, hogy ha a hatóságok együttműködnek, lesz eredmény – mondta. Ecaterina Andronescu kifejtette, tudja, hogy nem volt könnyű a tanfelügyelőségnek megvalósítania tervét, de „csodálatos” lett az eredmény. Az építkezést kezdetben nagy tiltakozáshullám övezte, a református Kétágú templom mögötti székház felépítése ellen egyháziak, civilek és a területi műemlékvédelmi bizottság is szót emeltek. Utóbbiak szerint ugyanis a műemlék templom közvetlen környezetében emelt épület több érvényes szabályozást is megszeg, például 16,5 méterrel magasabb a templom koronázópárkányánál. A tanügyminisztérium támogatásával várhatóan két éven belül felépül az egyház által kifogásolt sportkomplexum is, az egykori egyházi telekre tervezett tanfelügyelőségi épület és sportkomplexum ellen 2013-ban még élőlánccal tiltakozott a kolozsvári magyarság. Valentin Cuiubus kijelentette: minden pert megnyertek a beruházást bírósági úton támadó református egyház ellen, így a tanfelügyelőségi épület és a református templom közé felépülhet a Viitorul Sportklub sportszarnoka és uszodája is. Az építkezés folytatására szánt összeg az idei költségvetés tervezetében is szerepel.

Kortárs szerzők tartanak irodalomórát Marosvásárhelyen

Tíz kortárs szerző találkozik hat marosvásárhelyi líceum diákjaival február–május folyamán, és tart irodalomórát a tanintézetekben, közölte a szervező Podium Egyesület. Az Írók az iskolában projekt a Vatra és a Látó irodalmi lapok partnerségével valósul meg. A diákok Tudor Ganea, Márton Evelin, Elise Wilk, Gabriela Feceoru, Kali Ágnes, Vida Gábor, Alex Văsieş, Marin Mălaicu-Hondrari, Demény Péter és László Noémi kortárs szerzőkkel találkozhatnak. A részt vevő iskolák egy-egy könyvcsomagot is kapnak a meghívott szerzők műveiből. Az irodalmi-oktatási projekt nem áll meg a rendhagyó irodalomóránál: a részt vevő szerzőkkel készült podcasteket közösségi oldalakon terjesztik majd, az író-olvasó találkozót rendhagyó módon Miruna Lavinia és Szilágyi Panna grafikusok is megörökítik. A szervezők célja, hogy lehetőséget biztosítsanak a diákoknak a kötetlen párbeszédre az irodalomról, és inspirációt nyújtani azoknak, akik irodalmi pályára készülnek. Februárban a következő alkalmakra kerül sor: Gabriela Feceoru a Mihai Eminescu Pedagógiai Líceum diákjaival találkozik 13-án, míg Demény Péter 21-én a Rákóczi Ferenc Római-Katolikus Teológiai Líceum diákjainak mesél. A hónap utolsó hetében a Gheorghe Şincai Technológiai Líceum diákjai Elise Wilkkel ismerkednek, március első hetében pedig Vida Gábor prózaíróval találkoznak. A későbbiekben Kali Ágnes és Alex Văsieş a Bolyai Farkas Elméleti Líceumba, Tudor Ganea és Márton Evelin a Művészeti Líceumba, László Noémi a pedagógiai líceumba, Marin Mălaicu-Hondrari pedig az Unirea Nemzeti Kollégiumba látogat.

Erdély első mesemúzeumát hozzák létre Szejkefűdön

Erdélyi mesemúzeumot létesítene jövő évben Szejkefűdön a Székelyföldi Legendárium csapata, mondta el a Krónika napilapnak Fazakas Szabolcs ötletgazda. A létesítmény a szejkefűdői Mini Erdély Parkban kapna helyet, és a budapesti

Mesemúzeum mintájára épülne, amelyet Kányádi Sándor Kossuth-díjas költő ötlete alapján hoztak létre. A létesítményben a korai évektől (3–4 éves kortól) ismeretekkel előkészítik, és érzelmileg megalapozzák az olvasástanulást, az irodalom befogadását, hatéves kortól pedig fejlesztik a nyelvi tudatosságot, a beszéd- és szövegértést, ehhez szükséges készségeket, élményt nyújtanak. Ugyanakkor elkötelezik a látogatókat a klasszikus és kortárs gyermekirodalom alkotásai mellett. Az intézményben a kiállítások mellett a tervek szerint drámapedagógiai és művészeti foglalkozások is lennének. A szejkői múzeumban játékos körülmények között ismerkedhetnek meg a gyerekek különböző népmeseelemekkel és figurákkal, szövegszerkezettel.

Napköziként működhet a felújított gyimesbükki óvoda

Felújították, és ezentúl napköziként is működhet a gyimesbükki óvoda, melyben étkező- és hálólhelyiségeket is kialakítottak. A beruházást a magyar kormány támogatta a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségén keresztül, a munkálatok értéke 406 ezer lej volt, közölte a Székelyhon. Oláh Sándor, az RMPSZ óvodafejlesztés-beruházási programkoordinátora elmondta, többek között az óvoda két foglalkoztatótermét újították fel, kicserélték az elektromos hálózatát, új padlóburkolatot helyeztek le, valamint lefestették a falakat. Megjavították a lépcsőt, és a 750 négyzetméteres udvarra is új térkő burkolatot terítettek. Ugyanakkor konyhát, valamint étkező-, és hálólhelyiségeket is kialakítottak, felszereltek. „Az egyik legfontosabb hozadéka a beruházásnak, hogy ezentúl hosszú programú, azaz napközis foglalkoztatásra is van lehetőség, hiszen egyre több családban dolgozik mindkét szülő, ezért fontos számukra a gyermekek délutáni felügyeletének megoldása” – emelte ki a lapnak Oláh Sándor. A beruházás összértéke 406 800 lej, ebből 32 800 lejt játszóterei elemekre költöttek.

P. M.